

ÇETİN ALTAN
KÜFÜRBAZLARA
HESAP SORUYOR

Devlet, suç
işleyemez!

Ürgüplü
cevap
vermelidir

FUSTAV

OKUYUCUDAN YÖN

Kromit alaklığı

Yeşil Bursa'dan Orhaneli'ne doğru yola çıktığınızda, bozuk yollarda otobüsün sarsıntısını yesilikler arasında duymazsanız. Uzerinde bulunduğuuzun dağlar sadece doğal güzellik ve ormanları değil, çeşitli madenlerle de doludur. Orhaneli'ne yakın bir yerde bir krom işletmesi vardır. Sonra yürüyün Balıkesir - Kütahya yolu üzerindeki Harmancık bürgüne. Bu bürgünün köylülerini madenlerdeki cesur ve verimli çalışmalara çevrede ün salmıştır. Her işletmede aranırlar. Bucagın sınırları içindeki ormanlarda krom ve beyaz maden vardır. Krom kuyularından önemli bir kışmanın işletilmemiş, böyle gider se işletilemeyeceği bellidir. Beyaz madeni ise yabancılar işletiyor. Tonlarca beyaz toz dökülmektedir. «Lüks Harç» olarak. Bu aynı bir mesele benim isterimde durmak istedigim bu değil.

Coğrafya dersinde ilkokullarda öğrettiğiniz dünyada üretilen kromun 3/4'si Türkiye'de çıkar diye. Bu durumu ben de ta ilkokulda öğrenmemiştir. Öğretmen okulunda okudum yillardaydı. Gazeteler Ruslarla «Krom dampingi» yıldızından krom ticaretimizde önemli düşmeler olduğunu yazdı. Nasıl olur da dünya krom üretiminin üçte ikisinden fazlasının elinde bulundurun bir ulkeye o alanda dam ping yapılabilir? Böyle bir olayı akıl almıyordu. Sebebini sonraları da ticaretimizin avansızlığını, madenlerimizin ihracının hesap kitapsızlığına bağlayarak kendimce açıklamaya çalıştım.

Öğretmenlik görevim dolayısıyla gittiğim Orhaneli'nde araştırmalarından öğrenildiklerimi getirip beraber değerlendirdikler bir yarışma varalı.

Çalışma Bakanımıza göre «amele» bize göre işçi çavuşu «Hürşit» anlatıyor: «Hoca bu adamın bu nahiyede üçbes kuryuvar var. Naşu kahvenin üstünden de bir yazihanesi. Muhasebecisi neyîr orda otururdu. Bize dediler 6 - 7 ay önce bundan, toplayın amelenizi gelin. Biz onbes - yirmi işçi çâ-

vuşu, onbes - yirmişer işçi topladık. Gittik ocaklara, girdik yerin metrelerce aşağına. Birkaç ay avans, mavans aldık paramızı. Bunda madenlerdeki iyi bir mühendisin de bize yararı çok dokundu. Sonra o mühendis ayrıldı. Ayrıldı mı, yoksa ayrıldı mı orası bileyemeyeceğim. Sözün bu sırasında çavuş Hürşit daldı. «Yararım doğru adan zati bizim Türkümiz dedi. Sordum ben de:

«Ne kadar çalışıp ne kadar para alıyorsunuz?»

«Yedi liradan on - onluğa kadar alıyorum.» «Fazlası» diyorum. «Yok fazlası» diyor Hürşit. «En azı sekiz saat da çalışıyoruz.

İşçiler, işçi sigortalarına prim ödüyorlar. Yalnız sendikal değil. Düşünün 3 - 5 adam topluyor işçileri. Çalışma işveriye al param, vermezlerse bekle. Hürşit anlatmağa devam ediyor: «Sonra hoca üç ay, dört ay vermedi paramızı. En sonunda çırkıdanızın malı yiğidirmadık kamyonlara. Değer artık paramızı verecek mal söyle alacaksunuz. Cendermeler gelip Başçavuş geldi. Dediler ki:

Anayasaya var, adamın mülk yetilinin hakkı var, çinküm dediler mal onun ocağından çıkmış! Biz de dedik gayri: Onun ocağından çıktıysa bu malı kıraran biziz. Ocak onun ocağı ise, bundaki enek de bizim emeğimiz. Dağıtlar bizi. Silah da attılar bize. Mal, göttürdüler cenderme mahafazasında. Bizi de işi bırakıktır. Şimdi üç arkadaşımız işçiyi kıskırtmak suçundan yargılanacak mahkeme...

«Yani sizin bu iş» diyorum. «Zonguldak olaylarının bir küçüğü. Hürşit'in Zonguldak olaylarından haber yok. Anlatıyorum. Biraz anlıyor «sahî» diyor «radyo böylesi birsey söylediydi». Zavalı Hürşitler, ama bu zavalılar Toprakçı Köylüsü ile Gecekondulu Kentli ile nüfusumuzu coğunuğuunu sağlıyorlar. Kendi kesdimde soruyorum. Acaba zavalı olan bizi mi?

Ama kendi davalardan haberleri bile yok. Kendileri ile ilgilişime bile şaşırır Hürşit. Ote yanda Anayasa kuzuları, mülkiyet hakkı Vatan, Millet, Sakarya ataları kazğı yine bu büyük coğuluğu. Grev kanununa

göre, kanunsuz grev yapmış Kromit şirketinin işçileri. Zaten işçiyi kanunsuz çalıştırıyorlar. Sendikası işçinin kanuni grev yapmasına olağanı var midir 1965 Türkiese'de? Adamlar yaptıklarının gerek olduğunun farkında değil.

Hürşit'in yanında bir çocuk var, onun konuşturularını kafası ile tasdil eden 16 - 17 yaşında. «Ben bu çocuğum yerinde olsam düşmemen peşin size sizin. Siz neden adamlarınızın hakkını savunuyorsunuz? Niye ücretlerinizi alıma dan çalıştırıyorsunuz adamlarını? Niye diretmiyorsunuz? Toplaşır mahkeme açmayıorsunuz?» Hürşit gerildi. Ne diyon oy hoca Alahaskına sen. Bu keretalarдан belli kahar mı o zaman benim peşim des. Bir süre sustu.

Hürşit, 180 - 200 işçinin, 500 lira ile 4000 lira arasında tutar 180.000 lira kadar alacakları olduğunu söyledi. Kendisine bu alacaklarını belirten belgeleri olup olmadığı sorduğunda, «Şirketin bordrolarında kimin ne kadar alacağı olduğu bellidir.» dedi. Şirket olugu için o bordrolar şimdî Bursa Çalışma Müdürlüğü'nden imiş. Çalışma Müdürü anlaşılmazlık sırasında Harmancığa gelmiş, «şey» her hakkı yenimeyecektir diye söz vermiş, ama birbirinden ayırtılı halde diyor Hürşit, ses soluk etmedi. Çalışma Müdürlüğünden.

Oğuz Akal'ın Kromit işçileri şimdî boş yatar. İşçi Oğuz Akal'da çalışmaya istemiyor. Zengin maden kaynakları yağıntı doluyor işte göl oluyor. Karakol Başçavuşu Anayasayı mülkiyet hakkını şimdî dayanarak tek tarafı uygunayarak işçi ücretlerinin artırılması için yapılan gavri kanunu grevi durduruyor, silah atarak, zor kulananak, hakimiz verilecektir diyen Çalışma Müdürü'nün yardımına Mallar kimbilir hangi fabrika boğazında. İşçiler boş, işçiler alacakları dayanarak kıştan borçlu, olayın tarihini bile unutmuşlardır. Yanı işi bırakıkları tarihi. Tek kelime ile perisanlar...

Bu nedir Allahaskına? Kromit yolsuzluğu mu, edepsizliği mi, yoksa alaklığını mı?

Hürşit çavuş şimdî «Omer İnönü'nün şirketi»nde çalıştığını söylüyor. O nasıl dize soruyorum. Gülerler o işi diyor. «3-4-5 ay çalıştırıyor parasız ama sonra gelip toptan ödüller ücretleri. Kesiyor hesabını.

Onun şirketiyle de ilgili söyleşiler dolasmıyor değil. Ve Orhaneli kahvelerinde parti müdükaşaları, müdükaşadan ziye de savasları, birbirini fistilene. Yabancı sermaye hayranları savunucuları coğuluğu.

Cevapları da hazır «Onlar diyorlar. İşçinin gündeliklerini vaktinde trak - trak kesivolar.» nerdesin? Devlet, devlet? Muharrem Uzurlu

**Bu mesleğin
dertleri neden?
bitmez?**

Bugün öğretmenlik başbaşına bir dava, hem de hapsi eflere ne reye götürülmek istediği dahil bilinen bir mesele haline gelmiştir.

Bu meslekten artik ideal kalmanın, manevi bağıları da pamuk işligi derhesine inmiş, yokullaşmamıştır derssem, herhalde karamsarılıkla suçlanırmam. Bunun nedenlerini ayrı ayrı incelemeye kalkıssak, eminim ki, sütunlar yelmez. Burada sadece birkaçına, hem de herkesin bildiği dertlerimizde deşineceğim.

Bugün öğretmen, her gün değişen sosyal şartlara göre kendisini hazırlayıp her yönü ile bütün olarak öğrencisinin karşıma çalışma güçlerinden maalesef yoksundur. Öğretmen, samıldığdan çok daha güç şartlar altında çalışmaktadır. Yetersizliği sadece maddiye bağlı olan kişilerimiz öğretmenin baş-

YAPACAK ELBET

- Ama yalnızca başkalarının vermediğini değil -

«Millet yapar»
diyorlar,

«başkalarının vermediğini...»

Ne çabuk unuttular

Milletin bu sözü 45 yıl önce söylediğini?

Dost eli

sıcaktır,

Sıcak bir

kucaktır..

Yatarsa dostluğun özünde çıkar,

Daha güçlü çıkar dostluğu yukarı..

Yapar mı yapar..

çünkü özünde yapacak giz var...

Engeller çırka da Toroslar kadar,
Bu halk,

dediğini
yapar mı yapar...

«Millet yapar»
diyorlar,

«başkalarının vermediğini...»

Unuttular

mi bunlar,

Bu sözü,

bu halkın

45 yıl önce söylediğini?

Ercan EYÜBOĞLU

Su halde gerçek odur ki, adı geçen kanun öğretmenin çalışma gemiciliği ve mesleğin manevi bağımlı yok etmek, öğretmeni bir robot olarak görmenin ileri gidişidir. Yürürlükte kaldığı sürece, killi türk hayatımı ve çocukların başarısızlığını menfi yönde etkileyeciktir.

İlk öğretimde hıznet gören meslektaşlarımızın da aynı maddi ve manevi sıkıntılar içinde olduğu da bir gerçekdir. Yeni mezun bir arkadaşına ekransız 375 lira ile cile doldurmaya çalışan bir meslekte ne ideal kalıstır, ne de sosyal hayatı, toplum içinde hakkı olan mevkile uygun bir yaşayış ola nağrı vardır. Oysa bugünlere sık sık sosyal adaletten söz edilen bu memlekette, kimlerin ne karşılığın da neler aldığı bilinirken, bu açık adaletsizliklere milletçe daha ne kadar göz yumacağın, tahammül edeceğiz, billemeyeceğiz. Ayda 178 lira ile beş nüfusu geçindirmek zorunda olan bir işçi ile ondan çok az bir emek karşılığında aldığı 6 bin lira ile 3 nüfus bakan kişiler arasındaki denge sağlanmadıkça, bu ülkenin dertleriyle yaşamamın seviyesi, yıllar yahut insanın tâhakküm şeklinde devam edecektir.

O. Nafiz SENTÜRK

İمام - Hatip Okulu Edebiyat Grubu Öğretmeni — Balıkesir

NEVZAT ÜSTÜN'ün

iki kitabı

GÜNEŞ ÜLKESİ

şîir

* * *

YAŞAMA DUVARı

hikâyeler

ATAÇ KİTABEVİ
İstanbul

(Yön: 066)

Beher sütündə santim 25.— T.L. dir. Sürekli ekaçak ilan ve reklamlarla kitapları için özel indirimler yapıdır. İlan ve reklamların yayımlanmasından ötürü hiçbir sorumluluk yüklenmez.

ILAN: YÖN, 21 MAYIS 1965

REKLÂMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DİŞİ REKLÂMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürü:

Cağaloğlu, TÜRKOCAGI Caddesi No: 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi : BASINKURUMU

BASIN — 6221

HAFTALIK FIKİR VE SANAT GAZETESİ

Kurucuları : Cemal Reşit EYÜBOĞLU
— Münzâz Soysal — Doğan Avcıoğlu
İntiyâz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan Avcıoğlu
Başdüdürü yeri: Güney Matbaacılık
T.A.B.

YÖN

SAYFA 2

Yaz İşleri : Sümer
ADRES : sokak No: 16/8 Yenisehir — ANKARA
Telefon: 17 69 89. — İstanbul Bürosu (Satış - İlan ve Abone İşleri): Molaferan Sok No: 32 Cağaloğlu — İstanbul. Tel: 22 95 70 — Posta Kutusu 512 İstanbul,

Bir yıllık (32 sayılı) 60 T.L. Altı aylık (26 sayılı) 30.— T.L. Beş aylık (13 sayılı) 15.— T.L.'dir. Yurt dışına posta pulu ücreti kadar İlahe yapılır. Geçmiş sayıların fiyatlari 2.50 T.L.'dir.

ILAN: Beher sütündə santim 25.— T.L. dir. Sürekli ekaçak ilan ve reklamlarla kitapları için özel indirimler yapıdır. İlan ve reklamların yayımlanmasından ötürü hiçbir sorumluluk yüklenmez.

BAKİS

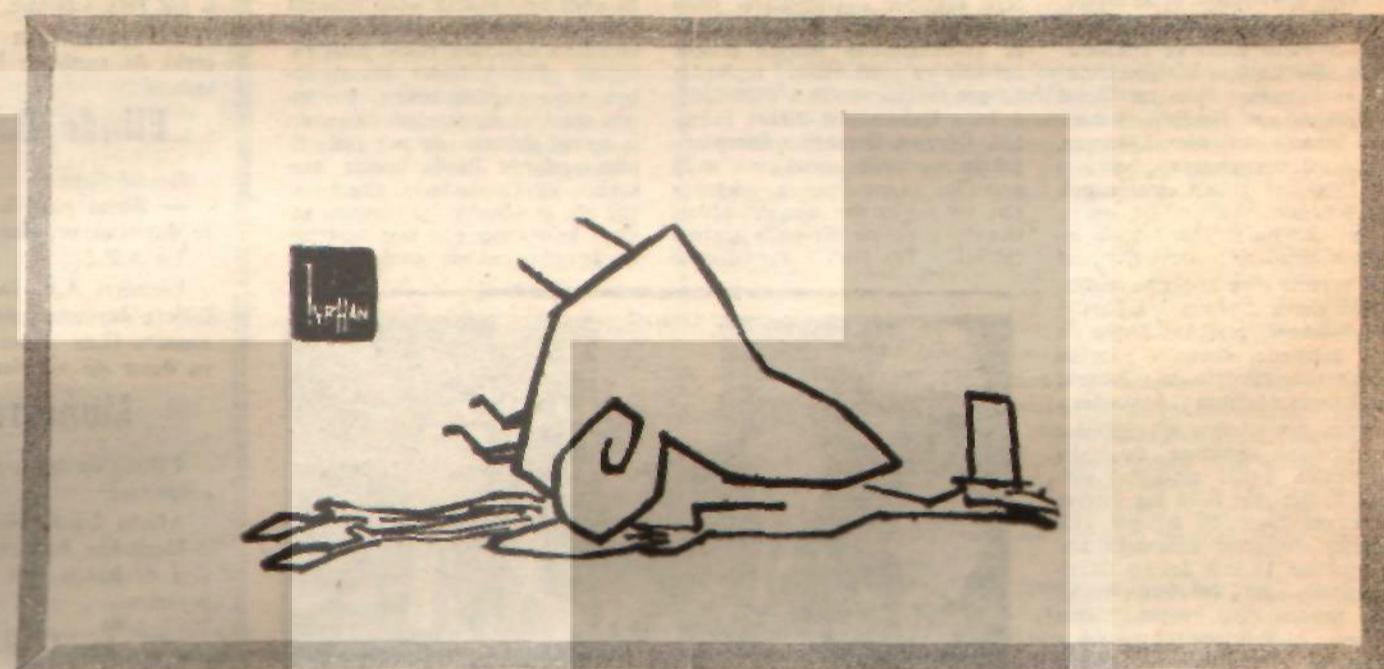
...SİSTEM YAPAR!

«Donanmaya yardım» kampanyasının kütlelerde uyandırdığı ilgi bir iki yazıyla geçirilecek olaylardan değil. Ortaya çıkan tablonun anlamı ve uyanan heyecanın imkânları üzerinde daha derinleme sine durmak gerek. «Millet yapar» seslerinin gerisinde, sorumlu sorumsuz, görevsiz hepimizin dikkatle incelememiz ve çeşitli açılardan yorumlamamız gereken oluyor yatıyor.

Anayasının temel maddelerinden birini hatırlayınız: «Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bir bütündür.» Çelişmesiz toplumlar, «devlet» ve «millet» kavramları arasındaki bir bütünlümeye dayanan toplumlardır. Hükümet ve devlet gibi sözlerdeki ince ayrımların, hukuki baskılıkların iyice bilinmesini kütlelerden bekleyemezsiniz. Kütleler, karşısındaki devlet mekanizmasının, devlet gücünün ve devlet imkânlarının kendi yararlarıyla kaynasmasını, kendilerine hizmet etmesini, kendi özlemlerine cevap vermesini isteyeceklerdir. Ideal olan, yönetenlerle yönetilenler arasında böyle bir başkalasmanın, ya bancılaşmanın bulunmaması, devlet, millet ve halk kavramlarının bir temel bütünlükle içinde eriyebilmesi. İnsanlığın, çok çeşitli yollarдан, çok çeşitli rejimler altında ulaşmak istediği, yöneldiği ideal debu.

Böyle bir bütünlükle yakınık veya uzaklık, devlet mekanizmasının halk özlemlerine cevap veriş derecesivde ölçülür. Devlet mekanizmasının halkın temel özlemleriley çatışır gibi olduğu yerlerde rejimin niteliği üzerine önemle edilmek gerekir: karsılısan tehlike, hukuki sekiller gerisinde demokrasının ezilmesi, iktidarın halk özlemlerinden başka özlemlere hizmet etmesi gibi, bütünlümeden uzaklaştırıcı bir tehlikedir.

«Millet yapar» Kampanyasıyla uyanan ilgi, yalnız halkın istediklerini vermeven «baskaları»na karşı uvanmış bir tenkinin ifadesi değil. Bunun gerisinde, bir de, halkın temel özlemlerine cevap veremeven iktidar sorumlularına yönelik tepki de var. Bu temel özlemleri, kursuni renkli birkaç gemiden veya dalgaların ötesinde hasretle bakılan bir topraktan ibaret savmak, halkın fazla kılıçlımsa kılur. Koskoca bir milletin gururu, kirli heşaplara karşı kızgınlığı, dış cemberleri parçalamak istemevenler önündeki kızgınlığı bahis konusudur. Halk özlemlerine ve tekilerine cevap vereceğini umduyu bir iktidar mekanizmasından umudu kesin istediklerini kendi başına vadmanın hevesanını duymaşa baslamıştır. Sorumlular, bu uvanının anlam ve nedenleri üzerinde iyice dü-

şünmek zorundadırlar.

İşin asıl komik olan yanı, görevlilerin, anlamını iyice sezemedikleri bu kampanyayı destekler gibi görürmeleridir. Bir yandan dışarıda petrol çevrelerini korurken Ereğli fabrikalarının açılışında yabancı marşlar caldırıren, dış politikada tek yönlü zorlamalara kesin bir «hayır» diyemezken, bir yan da, nihayet kendi beceriksizliklerine karşı tepki niteliği taşıyan bir kampanyanın içinde gözükmek, herhalde birek kimseyi gizli gizli bir hayli rahatsız ediyor. Kimbilir, beki etmiyor dur!

DONATIS

Düşünen çevrelerin işi, bu heyecanlı tepkiyi salgın temellere oturtabilmek, duygusal düzeyinden akıl düzeyine aktarabilmektir. «Direkleri altından» bir filoyu yapıp donatacak kadar milyarlar birliği düşünün. Ülke, gereken gemileri, gereken hızla, gereken şekilde ve nitejekte yapabilecek kadar sanayileş midir? Omurga koyup saç perçinlemekle iş bitmeyen makine ve elektronik sanayisinin de gelişmiş olması gerek. Gemilerin tipi büyündükçe mesele daha da ciddileşecek. Belki, bütün bu güzellikleri inatla ve sabırla yenmek de mümkün. Ama, ortaya konacak olanlar «Devrim otomobili» hikayesini fazla hatalatmadır mı? Digariya yaptırmak da yaratıcı bir iş değil: Birinci Dünya Savaşı öncesinde yine halkın parasıyla İngiltere'ye ismarlanan zırhlıların hatirası hâlâ pek canlı. O halde, birinci ders: Türkiye, başka birçok konuya olduğu gibi bütün bu çeşit meselelere de bir temel cevap olmak üzere, hızla sanayileşmelidir. Sömürgeci politikalara karşı yaratılan tepkinin heyecanını biraz da bu noktaya çevirmenin yollarını aramalıyız. Ya, tıpkı petrol şirketlerinin jetlere yakıt ver-

meyisi gibi, Koppers de «Ereğli'de gemi yapacak -saç yok» derse ne olacak? O halde, ikinci ders: temel sanayiin ve tabii kaynakların «milli» elliğerde bulunmasında ısrar etmeliyiz. Bu da yeterli değil. Krupp ailesinin Alman toplumunu kaç defa, nerelere kadar sürüklendiği çok iyi biliniyor. Temel sanayi özel elliğerde kaldıkça, «milli yararla» «kişisel yarar»ın birbirine karıştırılması, kâr amaciyla dönmüş gözlerin Dominik'te olduğu gibi koskoca devletleri türlü küçüklüklerde düşürmesi her zaman mümkün. O halde, üçüncü ders: Temel sanayi ve tabii kaynaklar, yalnız «milli» değil, aynı zamanda da «kamusal» bir yönetimle kavuşturulmalı, kamu mülkiyetine geçirilmelidir.

YÜCELİŞ

Bütün konularda olduğu gibi, bu konuda da meselenin unsurları birbir birer ortaya konup bunlara akıl ci yollardan cevap aranlığı zamanında yapılan iş, bir «sosyalist» programın maddelerini savmaktan pek farklı olmuyor. Onurlu ve milli bir dış politika, çeşitli çevrelerin etkisine düşmek tehlikesi altında bulunmayan, gücünü kökü duşarda kâr kurulularından, emperyalist politikalardan değil, halkın feme özlemlerinden alan insanların ve sistemlerin hâcidir.

Gerçekte, sosyalist bir iktidar, Türkiye Cumhuriyetini Kıbrıs konusunda pek daha haysiyetli bir duruma çoktan getirmiştir. Başlangıçtan beri İngilterenin Yakin Doğudaki iş hesaplarına bulasamamış olsaydı, Amerikanın

NATO içinde çevirmek istediği insanlara kesin şekilde baskıda seydi. Kıbrıs, çok daha önce, askeri üslerden temizlenmiş, tarafsızlığı milletlerarası teminata bağlanmış federal ve bağımsız bir devlet olur. Türk azınlığı Rum sultası altına girmeden insanca yaşamak imkânını buldurdu. Kâr ve yarar yerine, aklı ve güzelliği kovan sosyalizm, şuna buna âlet olup içinden çıkmaz durumlara düştükten sonra savaş çığlıklarını atmak değildir. Insanca bir gururun, akıldan ve sistemden geçmek şartıyla, barışçılıkla da bağıstırılması her zaman mümkün.

İnsanlardaki duygusal tepkilerin temellerini araştırmak, bunların çevrilis yönlerini göstermek bakımından da faydalı olabilir. Son kampanyaya yaratılan ilginin asıl nedenleri sömürgecililiğe, milletlerarası alandaki kâr hesaplarının ve bağımsızlığını kavbetmiş bir dış politikaya kadar vardığına göre, uyanan heyecanın da alansı kampanyaları gibi yüzevde ufalanıp gitmemesi, bütün o nedenleri kökünden giderecek bir sisteme ve programa yönelik olması şarttır. Yoksas, son ikiyüz yıllık tarihümüzde yaptığımız şekilde dönüp dolaşıp aynı yere gelmemiş ve «neden olmadı acaba?» diye birbirimizin yüzüne sachsen şaşkınlık bakımımız mümkün dır.

Sosyalist sistem, yalnız başkalarının vermediğini değil, akileh saplardan, insanca duygulardan ve halkçı tutumlardan uzak kalmış sebebiyle yıllar yılı kendi kendimize veremediklerimizi de yapar.

Mümtaz Soysal

BAŞBAKAN AÇIKLAMALIDIR: DEVLET, GAYRİMESRU DURUMA DÜŞEMEZ

Son Havadis gazetesinin yayınladığı ve en aşağılık cinsinden bir suç teşkil eden «Resmi Emniyet Raporu» üzerine Çetin Altan, derhal telefonla Başbakan Urgüpü'yü aradı. Devletin yürütme organının çok ağır bir töhmət altına birakan ve adeta kanun dışı tasarruflara yönelikte olduğunu ortaya koyan Son Havadis yamın hakkında hükümetin bir açık lama yapmasını istedi. Hükümetin, esasen bu açıklamayı derhal yapmış olması gerekiydi. Ne var ki Urgüpü, susmayı tercih etti ve görünmektediydi.

Çetin Altan'ın mahkemeye başvurması tayıyesi ile yetindi. Hükümetin bir açıklama yapıp yapmayacağı soran gazetecilere de Urgüpü, biraz sertçe bir tonla «Çetin Altan'a konusun» cevabını verdi ve telefonu kapadı. Bu konuda bir açıklama yapmak isteyen Genel Müdür Ahmet Demirel'in konuşması önleendi. Anlaşılan hükümet, AP organı durumunda bulunan Son Havadis'i tekzip etmeye pek hevesli değildi. Yalnız bu susus, Devleti ağır bir töhmət altında bırakmak demekti. Devlet, resmi polis raporu diye küfür yayınlamadı. Çetin Altan'ın belirttiği üzere, «Rapor, gerçekte doğru olduğu takdirde, devletin yönetici kadroları teorik alanda hukuki olarak meşruluğunu kaybeder.» Devletin, devlet olma niteliği, suç işlememesini gerektirir. Suç işleyen devlet, kendi niteliğini yiterek kanızı düş kaba bir kuvvet durumuna düşer. Bu sebeple, Hükümetin sususunu anlamaya imkân yoktur. Hukuk devleti ilkesine inanmış başka ülkelerde, resmi polis raporu diye vatandaşların anasına küfredilirse kıymetler kopar ve hükümetler devriliyor. İnsan hakları, demokrasi ve devletin meşruyeti ile ilgili böyle önemli bir meselede susmayı tercih eden, gerçekten acidır.

Hükümetin sususu karşısında, hükümeti konuşmaya zorlamak milletvekillerine düştü. Soru önerileri yağmaya başladı. Hatay milletvekili Sırrı Hocaoglu, eger rapor sahte ise, «Çetin Altan'ın alle şerefini rencide eden bülgebilir Milli Emniyet'e verilmemiği kamu oyuna neden açıklanmaz? Eğer rapor doğruya ve Milli Emniyet'e verildiysse, açık bir suç olan bu halin sorumluları hakkında ne gibi bir işlem yapılmıştır?» sorusunu sordu. Sabri Vardarlı, Fakih Özlen, Şükri Koç ve Niyazi Ağrınash da aynı espride soru önerge-

leri verdiler. Şükri Koç, «Devletin iç ve dış güvenliği ile ilgili istihbarat görevinde olan Milli Emniyet Dairesi iç politikadaki silahlı ve iktisadi fikir tartışmalarına katılabilir mi? Silahlı rakipleri aleylehinde kullanılmak üzere istenilen herkes Milli Emniyet dosyalarından faydalana bilir mi?» diyor.

Hükümetin bu konuda susmaya hakkı yoktur. Başbakan Urgüpü, mutlaka durumu açıklamalıdır. Susus, küfürlerin resmiliğini kabul etmek demek olacaktır ki, bu, devleti gayrimesru duruma düşürmek demektir.

GARİP OLAYLAR...

Hükümet, resmi polis raporu diye küfürler yayınlanması olayı karşısında susarken, Türk petrolü kullanımı isteyen gençlerin afiş ve pankartları toplatıldı ve gençler karakollara götürüldü. Azeri Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği mensupları, şehrin muhtelif semtlerine milli petrolün savunulmasını isteyen afiş ve pankartlar asıktaydırlar. Gençlerin peşine bir polis arabası takıldı. Yenişehir Postanesi

önünde, çok sayıda polis gençleri dardurdu ve eillerindeki pankartları aldı. 300'e yakın afişe, duvarlara asılmış pankartlar toplatıldı. Dernek Başkanı Sabahattin Ovün ve yönetim kurulundan dört arkadaşı, polis arabalarına bindirilerek Emniyet Müdürlüğü Birinci Şubesine götürüldüler. Gençlerin sabah kadar ifadeleri aldı ve onlara israrla amaçlarını ne olduğu soruldu. Bir emniyet mensu bu gençlere, «Hangi Partidensiniz? Siz de devletçi misiniz? Afiste egoist kelimelerle ne kastediyorsunuz?» diyor. Emniyet mensubunu kuşkulandıran afiş suyu: «Petrol gibi hayatı bir tıretimi, onu binbir egoist ölçü ve hesaplarla göre ayarlayacak olan yabancı şirketlere bırakmamak için elele verelim.» Anlaşan resmi polis raporları diye küfürler yayınlanırken veya yayınlatılırken, bir kısmın emniyet mensupları da yabancı petrol şirketleriyle pek fazla ilgileniyorlardı. Bütün bunlar, Atatürk Türkiye'sinde anlaşılmış çok güç olaylardır. Bu olaylara seyirci kuluların çok sert tepkilerle karşılaşacakları muhakkaktır.

Gromyko, Inönü ve Urgüpü ile konuşuyor.

Gromyko'nun ziyareti

Dışişleri Bakanı Işık, Gromyko'yla görüştükten sonra, Inönüyle konuştı. Gromyko da en önemli temaslarını Sovyet Elçiliğinde Inönü ile yaptı. Esasen Gromyko'nun ziyareti, Inönü'nün koalisyon liderlerine telkinlerinden sonra mümkün oldu. Inönü, NATO çerçevesinde kalmakla beraber, çok tarafsız dostluk politikası, milli çatılarınızda en uygun düzüğü için, milli bir politika haline getirme çabasındadır. Ne var ki, koalisyon yararı petroli şirketlerinin ağızıyla, müllişteşirmeyi «gasps» sayacak kadar uydulmuş kanalları, bu politikaya istemeye istemeye rıza göstermişlerdir. Amerikan uydusu yayın organları, mizaç perverliğinin gereklerini dahi utanarak, çeşitli yudurma haber ve yorumlarla Gromyko ziyaretinden duydukları hoşnuttuluğu belirtmektedirler. Bu durumda Gromyko'nun ziyareti ne getirebilir? Milliyet'te İzzet Sedes, «ticari ve kültürel münasebetlerde bazı rötuşlar ve gelişime teşebbüslerin» içinde pek fazla bir şey vaad etmediğini yazmaktadır.

Büyük bir ihtiyalle, Gromyko Kıbrıs için, federasyonun objektif bir çözüm yolu olabileceği şeklindeki eski görüşünü tekrarlıracak ve Sovyet yapısı silahlılar Makarios'a ulaşmasını önlemeye çalışacağı belirtecektir. Kıbrıs meselesi içinde ümitlerimizi NATO aracılığına bağlılığımıza göre, dahn fazlasını elde etmek kolay gözükmemektedir. Ne var ki, NATO aracılığının ENOSIS demek olduğunu, Amerikan Dışişleri Bakanlığının görüşlerini sadakatle yansıtıyor New York Times açıkça yazmaktadır. Türk - Yunan temasları hakkında New York Times'in verdiği bilgi şudur: «Görüşmelerde esas teşkil edecek hususlar yalnız Enosis değil, fakat daha önce Acheson Planında derpi edilmesi olduğu üzere, TürkİYEYE, Enosis karşılık verilecek hak ve imkânlar, Kıbrıslı Türklerle tanınacak azılık garantileridir. Makarios, Enosis karşılığı, TürkİYEYE bir iki ufak tâvîz vermeye dahil yapmaktaadır. Bu sebeple, çözüm yolunu NATO çerçevesinde değil, Birleşmiş Milletler çerçevesinde düşünmektedir. TürkİYE, Sovyet, Çin ve bağlantısız ülkeler destegini, sağlayarak, «silahlardan arınmış bağımsız bir Kıbrıs» formülü etrafında, Makarios'u Birleşmiş Milletler alanında yenebilirse de, hükümet bu kozu oynamaya fazla istekli değildir. Zira bu konunun kullanımını, dış politikada bağımsız davranışı gerektirmekte

ÇETİN ALTAN.

Kâr Dünyası

Izmirde bazı yüksek memurlar randevu evi işletiyorlar. Böyle yazıyor gazeteler.

Demek ki, büyük tacirle yüksek memur arasında fazla bir fark kalmadı.

Biri sermayenin cansızı, öteki de cansızı kullanıyor sadece...

Elinde Değil

Kemal Satır:

— Bizim parti kapitalistle re dayanmıyoruz, demis.

Ya A.P.?

Efendim A.P. ise kapitalistlere dayanmaz değil, dayanamaz. Hele Amerikalı olur ve doiar da verirlerse...

Manevra

Tiran'da bir uçağa eşek çarşımış.

Aferin İranlı pilotlar.

Herhalde başlarındaki beşlik devrime için tâlim yapıyorlar.

Teşrifat

Urgüpü, İsmet Paşa'nın muhalefat olarak dış siyaseti destekledigine dair verdiği denuec içini:

— İnönü'nün son demecili sükranalı karşıyoruz, demis.

Bayan Sükran'ı İnönü'nün demecini karşılamakta Ürgüpü'ye yardımcı olduğu

İşin tebrik ederiz.

Ya peki Bay Demirel'in deñeğini nasıl karşıyor Ürgüpü?

Onu da herhalde sükranalı kenara bırakıp Mr. Morisson ile karşıyor.

Kantarin Topuzu

T.R.T. konusu Mecliste tartışılmış.

Tartışma şu demek: T.R.T. konusunu her parti karşılıklı tartmış, tartışma olmuş, Tıpkı karşılıklı bakıma başıma olmasa gib...

Ancak bu arada, Böyük başının konuyu nasıl tartıştığını pek anlayamadık. Malum ya terazi bâbında onun dengesi bir hayli bozuktur.

Nazar Boncuğu

Demirel diyor ki:

— Türk Milleti harikalar yaratmıştır.

Yok her zaman değil.

Mesela Demirel bunun başı bir istisnasıdır. Çünkü hazırlı Türk milletinin harikası olma yerine Morrison firmasının alâmeti farikası olmayı tercih etmiştir.

Şuhit Ortuda

Arap hacıları bizi çok batılaşmış bulmuşlar.

İyi iyi...

Zaten bizim Avrupahlığımız bir anlayabilen Arap hacı ile evdeki zenci bacı. Bizim gibi batılıya çok bille...

dir. Cesaret ve kişilik isteyen böylesi bir davranışın yerine, NATO çözüm yoluna umut bağlamak, bedelli Enosis dahil olsa, ilişkileri daha uygun düşmektedir. Bu durumda, Kıbrısta Sovyet desteği fazla bir bir anlam taşımamaktadır. Ve hükümetin bir anlaştırmamasının onaylanmasında bile son derece gevşek davranışarak, Sovyet desteğinin karşılıksız beklediği behrimektedir. Bu sebeple, Kıbrıs konusunda ümeli yeni gelişmeler beklememek gerekir.

Gromyko ziyareti daha çok ticari ve ekonomik alanda münasebetlerin gelişmesine yol açabilir. İyi organize edilmiş şartıyla, Sovyetlerin ticari ve ekonomik bağları, geliştirmek bir zorunluluktur. Uzun vadeli kredilerle, elliñizde kalın tarım ürünlerile ödenecek yarım malzemesi almak bizim için avantajlı olacaktır. Petrol bakımından, Sovyet petrolü, yabancı şirketler petrolüne nazaran yüzde 35 - 40 ucuzdur. Ayrıca AİD'in TPAO'ya vermeyle reddettiği petrol arama malzemesi Sovyetler Birliği'nden kolaylıkla sağlanabilir. Petrol arama ve bulma işinde teknik yardım elde edilebilir. Hindistan, petrol alanında, Sovyet teknik yardımından büyük fayda sağlamıştır. Hindistan 1951 - 57 döneminde, petrol arama ve bulma için Türkiye gibi yabancı petrol şirketlerine dayanmıştır. Tabii ki bu şirketler, petrol bulmamışlardır. Hindistan 1957 de milli bir petrol şirketi kurarak, Sovyet ve Romanya teknisyenlerinin yardımıyla petrol aramaya başlamıştır. Amasya'nın pınar kollarının söz cüllerinden Kemal Karan da CHP grub toplantısında gündemde olmuş olarak Ecevit'e çıktı.

Kemal Karan, sözlerine söyleye başladı: «Türkiyedeki tehlikeli fl-

PETROL

Yağlı ve esmer bir güzeldir. Yatar Batmandaki yatağında Derinde Bolkar dağında Kar yorganları altında Yağı ve esmer bir güzeldir.

Dünya ormanlarından bir tilki Bir çarşı sahne her memleketi Iner gelir, iki kılıç Texas atı üzerinde Zenginlik hovardası Ahır görmeye Anadolulu kara güzeli.

Bre burak ellerini, sen onu yosma mı sandın Çiftlik kâyahaları gel diye göz ettilerse Anahtarları çalıp gir diye attılar Güzelin odasına girilir mi sandın Anadoluda insana kadın verilir mi sandın?

El koyamazsun diyor da adamın biri El koyarm, üzerine gül de koyarm Topraklarının altında kara gecede Uzayan kara saçlarına ve de göğsüne Kandalımdan koparırm gül de koyarm.

Bindirip onu makinalara, gezdireceğim Bozkırında traktörlerle, uçaklarla gökyüzümde, Gaz lambalarında uzak evlerimin Okuyacağım sevginin en güzel adını gözlerinde: Petrolür ve bağımsızlık adı.

Ceyhun Atuf Kansu

kır cereyanları hakkında konuşacağım. Son günlerde bu cereyanlar aldı yürüdü. Sosyalizm maskesi altında komünizm propagandası yapıyorlar. Gazeteler, dergiler, dernekler, partiler bu yolda durmadan çalışıyorlar. Türkiye İşçi Partisinin son bildirisi ise, bunların malihetini olana açılığı ile ortaya koymuş. Bunlara göre herşeyi devletleştirme lâzımdır. Bize gelince, sola açılmış CHP, Türkiye İşçi Partisiyle yarış halindedir. Üstelik de bunda partinin sorumlu şahsiyetleri rol almıştır. Partinin organı Ulus gazetesinde eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, partiyi demokrasının sınırlarına, ihlali sosyalizmin sınırlarına kadar sola çekmekten bahsediyor. Bileti bu yola davet ediyor. Size Ulus gazetesinde, Milliyet gazetesiinde yazmıştım bu yazınlardan paragraflar okuyabilirsiniz. Solun bu sınırları, dâvet edildiğimiz bu sınır ihlali sosyalizmdir. Bîz Bülent Ecevit ve bu fikirdekerle aynı kanaatler paylaşıyoruz. Bu partinin kuruşusu Ulu Atatürk'ü koyduğu ilkeler buna münânidir. Ben şahsen sola gitmenin faydasına inanıyorum. Bu bir hâtâlı ve tehlikeli gidişdir. Nerede nasal duracağı belli olmaz. Parti yetkililerinin, sorumluların da partiyi böyleden tehlikeli bir yola sokmaya hakları yoktur. Bu gidişte dur denmelidir. Gerekliyorsa Kurultayı olağanüstü topjantıya çağrulmalıdır, bu memlekette en büyük tehlike olan komünizme karşı açıkça cephe alalım. Ne yapılabacaksa yapalım. Yoksa CHP bu seçimlerde de siyasi rakiplerimiz tarafından ağır bir mağlubiyete uğratılacaktır. Bîlhâssa son günlerde partimizde olan ilhaklar bu sola açılmış eseridir. Biz, Atatürk'ün kurduğu partinin mensupları olarak yönümüzü yeniden ve iyice çizelim. Sola gitmekte fayda değil zarar vardır. Meselenin vahametine dikkatiniz çekerim.

Amasya Milletvekili, toprak azınlığının sözçüsü toprak reformuna ve her türlü reformcu fikre karşı Kemal Karanın asabi bir hava içinde yaptığı bu konuşma CHP grubunun ön sıralarına kümelendiği aynı fikirdeki daha başka bazı CHP'iler tarafından şiddetle alkışlandı. Hele Karanın partide olan son ilhaklardan bahsetmesi sırasında bir kişi yerinden bîyük bir asebiyetle, «onlar gitse, ya da biz» diye bağırtılar.

Kemal Karanın CHP'nin iktisadi görüşünden sola ve reformlara doğru açılmasına karşı çıkan bu konuşması, sayet o anda grup tu hazır bulunan Bülent Ecevit tarafından cevaplandırılmışsa, partisinin antireformist kanadı o günkü toplantıdan bîyük bir gönüllü rahatlığı ile çıktı. Ne var ki, CHP'nin yaşama şansını şahislerinde ve fikirlerinde temsil eden pek belirli ve dar kârolu ekibin içinde gelen sözçüsü olan Bülent Ecevit, doğrudan doğruya kişiliğini de ilelendirdi. Ke-mai Karanın sözleri üzerine Grubun o oturumuna başkanlık eden Kemal Beyazıtta söz istedi. CHP'nin eski takımı tipik bir temsilcisi olan Kemal Beyazıt, önce Bülent'e «göndem düş konusmlara cevap verilmesi iç tîzîle uygun değildir» diyerek söz ve rımk istemediye de, sataşma olduğunu israrı karşısında cahesiz söz verdi. Bülent Ecevit'in kürsüye çıkmayıyla, partinin sağ kanadını teşkil edenler bir anda sus pus oðdular. Zira ağıtlıkları bir yerde kendilerine yetmiyordu. Bülent Ecevit son derece net ve kesin konuştu. Hicümüleri göğüslemeyi tercih etti. Kendisinin yazıkları ve söylemekleri ile hiç bir zaman parti program ve tüzüğünün dışına çıkmadığını, hatâ programma göre daha iâmî bîle davrandığını söyledi. «Arkadaşlarım ya parti programı okumamışlardır, ya da okunmuşlar ama anlamamışlardır. Ben CHP programının tamamıyla sınırları içinde kahiyorum. Arkadaşlarımın da öğrenemelmesi için programın beşinci maddesinin A fikrini okuyam da mensup oldukları parti ne iktisadi görüşününe olduğunu ögrensinler» dedi programın devletçilik başlığını taşıyan şu hükümlerini okudu:

«Devletçiliğimiz millî tarihimize zaruretlere, memlekete iktisadi sadıkârâde kalkındırmak isti-

yacına ve milletimizin yaşama şartlarını sosyal adalet ve sosyal emniyet içinde yükseltmesi hizmete dayanan içtimai ve iktisadi bir prensiptir.

A) Partimiz, aşağıda sayılmış olan işlerin mînhasıran devlet eâlide bulunmasının zaruri sayar:

- 1 - Ana harp sanayii
- 2 - Akîr sanayii
- 3 - Büyükk enerji santralleri
- 4 - Büyükk sulama, göl ve batılıkları kurutma gibi bayındır. İkî işleri,

5 - Stratejik madenlerle miktar ve çeşidi itibariyle inşâs mahiyetinde madenler ve maden kümâri işletmesi

6 - Kamu hizmetleri ile ilgili ulaşırma işleri ve PTT.

7 - Petrol işletmesi (sahsi teşebbüsle ortaklık calzdir).

Bülent Ecevit daha sonra, parti programının aynı maddesinin su fikrini da Kemal Karan ve orun gibi düşünenlere itâh ederek okudu: (A) bîndinde sayılan işlerin dışında kalmakla beraber, özel teşebbüsün başarmağa imkân bulamadığı veya yeter derecede başararamadığı veya hiç girişmediği teşebbüslerin millî ekonomimiz ve sosyal şartlarımız bakımından elzem olanların özel teşebbüs bu sahâlarda çahşmaya muktedir oluncaya kadar kurup işletmeye devlet vazifelidir.

Ecevit sözcülerini, «Madenleri ve petrolü devletleştirmek istemek partinin programın tabikini istemektir. Arkadaşlarınızın programı karşı iseler ona da bilelim diye kürsüden indiğinde CHP li ağalar ekibi çoktan sus pus olimustu.

Bülent Ecevit
Ağaları susturdu

Bu tartışmadan sonra Şehmuz Aslan, Sükrû Koç, Feyzî Ceylan ve Mehmet Delikaya dörtlüsü bir öngevererek, Petrol Kanunu tâdîl teklifinin grubun gündeminde alınmasını istediler. Önergede «Vaktî milleti verilmiş sarî sözlümlü vardır. Petrol Kanunu'nun kapitiller hükmüllerini değiştireceğiz. Grubumuzun bu konuda parti programının işliğinde bir kârara varması, grubumuz mensubu bazı milletvekili arkadaşlarının kişisel endişe ve görüşlerle yapışları mutlakî davranışlarında istek tutup gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak üzere» ka-nun teklifi gündeme alınsın deniyordu. Öngever, partili bir ağıtlığı kavuşturmak ve Çorbeleri meydana çıkarmak amacıyla gıldı-yordu. Gerçekten Çorbelerin devletçi CHP yi terkedip programını tamamen benimsedikleri A. P. de yer almaları, sadece CHP yi değil, Türk politika hayatını açıklığa kavuşturacaktır.

27 Mayıs'ın getirdikleri

Geride bıraktığımız hafta içinde, 27 Mayıs Millî Devrim Derneği, Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesinde genel kadrolu bir çok oturum düzenledi ve 27 Mayıs'ın niteliği ve getirdikleri konusunda çeşitli siyasi partilerin ve kuruluşların görüşlerinin dile getirilmesine imkân verdi. Prof. Bahri Savci tarafından yönetilen oturumun çeşitli açılarından dile getirilen görüşlerin özeti, «İhîlin yeni bir anaya düzene ille sosyal demokrasi ve toplumsal

kalkınma fikrini getirdiği» oldu. Konuşmacıların işledikleri fikirler ise özetle sunlardır:

PROF. SADÜH AREN (TİP)

27 Mayıs getirdiği en önemli yenilik toplumsal kalkınma yolunda, sosyalizmin teşkilatlanması yol açmıştır. Türkiye bugündâ bağı duruma, kapitalist rejim yâzândan düşmüştür. Bir memleket te hem açık, hem kapitalizm ve hem bağımsızlık bir arada olamaz. Zira kendi gücü yetmeyen özel sektör yabancı seymeyâl dâvet etmek surâda kaleactır. Millî bağımsızlık kapitalizmde ayrı bir sistemle elde edilir. 27 Mayıs sosyalist değil, fakat sosyal bir devrim hareketidir. Gerçek milliyetçilik millî bağımsızlık istemektir. Kafatasâzlık değil. Sosyal demokrasî bunu sağlayacaktır. Demokratik olmayan her ve Türkiye'ni gerçekleri buna ismînî karşılmaz. Dünyanın teşek de imkân vermez.

ALI İHSAN ÇELİKCAN (YTP):

«27 Mayıs'ın sonra siyasi partiler Türkiye'yi birbirleri ile mücadele eden iki kampa ayırmıştır. Genel sorumsuzluk, vaad politikası ve demokratik inanc yokluğu 27 Mayıs'ın meydana getirmiştir. İktisadi gelişmede yapılacak yarınlar için halktan fedakârî istenmiş, fakat gerçek durum halkın saklanarak, siyasi hürriyeti kisma yoluna gidilmiştir. Geriye, içtiai hareketlere tavizler verilmiştir. 27 Mayıs asıl niyetleri yüzüne çıkan politikacaların çökereceği iktisadi sistemine karşı yapılmıştır. Özel yeni bir anaya sahibi, yeni bir anlayış getirmiştir.

H. OZMEN (SDP):

«27 Mayıs özel teşebbüse dayanan, zenginî dahi zengin, fakirî dahi fakir eden iktisadi düzene karşı yapılmıştır. Çok partili hayatı, toprak ve sermaye ağaları yaratmıştır. Demokratik bukuk devleti, sosyal adalet anlayışı planlı kalkınma fikrini getirmiştir. Ataturk ilkelerinden ayrılarak bî keseden fâvizler vermenin en tehlikeli yol olduğunu göstermiştir.

27 Mayıs tatbikatta başarıya ulaşamamış, sadece fikir alanında kalmıştır. Ama' yeni düşünceler getirmiştir..

GÖKHAN EVLİYAOGLU (AP):

«27 Mayıs Türk toplumunun hasta adam olarak değerlendirilmeye başlandığı yüz yıl içinde hasta adama verilen recefelerin sonucusudur. Fakat bu recefe üzerinde silâhi, silâhsız münâkâsalar yapılmıştır. Umit ederim ki silâhi müâkâsa devri bitmiştir. 27 Mayıs aksiyon olaran tatbikatı tamamlamış, ikinci yönü, ideal savas devam etmektedir. 27 Mayıs hareketinin düşüncenin sonrasında geldiği silâhi bir aksiyon olduğuna inanıyorum. Onun bir gaye deñil wasıta olduğuna kanılm. Tatbikatta birçok hatalar işlenmiştir. Hakkundaki hukuki tarihî verecektir. 27 Mayıs kendi kendini tekâkken almamış hale gelinice korumak için bir takım suni tedbirlerle ilzûn kalmayacaktır. Artık 27 Mayıs'ın taraftar veya karşı olan kanatlar onun idealinde birleşmeleri zamanı gelmiştir..

PROF. TURHAN FEYZİOGLU (CHP):

«27 Mayıs'ın temelinde sarsılmış olan anayasâ düzenini, hukuk devletini kurmak, temel hak ve hürriyetleri tekrar koruma amacı güder. Sosyal, ekonomik meseleler ortaya çıkarılmış, millî düşüncenin bilimsel akıl yoluunu ortaya koymustur. 27 Mayıs'ın nefret ve kinde deñil ibre ile bakılmadır. Türkîn en yakın dostunun Türk olduğu gerçeğini 27 Mayıs getirmiştir. Millî kalkınmayı milyonların gözâşârı içinde gerçekleştirmek, bir parti zâmiresi içi dizen kurmak, herkesi bir parti bünyesinde eriterek dikta rejimi kurmaya çalışmak 27 Mayıs'ın değil. Sañayiden çok ithâlatı seven ve rımlı yatırımlardan çok spekülatyonu seven, yurdun isaz yelerini değil Boğaziçini seven sistemden yana deñil. İthâflaklara, anlaşmalara evet, fakat peykligi asla kabul etmemiz. Gerçek millî bağımsızlık yolunu seçmemiz. Biz ne Washington nede Moskova'nu peki olacağız. Son günlerde dış yardım, dış kaynak düşmanlığı yâzılmaktadır. Bugüne sosa-

list devletlerde dış kaynak aramaktadır. Zararlı olan dış kaynak bulmak değildir. Dış kaynak ateş gibidir, eline alırsan isıtır, ağızına alırsan yakar. Ateş çok seviyorum diye onu kucaklayarak milleti yakmamadır. Bîz doğmalardan değil, Ataturk ilkelerinden hareket ederiz. Ataturk millîyetçili, halkın ve demokratik devletçilik ilkelerinden ayrılmamak gereklidir.

GERÇEK SAYGISI

TÜRKİYE'YE İNANMAK

Fethi Naci

Türkiye, bir millî uyany içinde. Kısa bir süre önce ancak dar bir aydlar civresinde söylenen sözler, suda hâkâkalar gibi genişleyerek, bütün memlekete yayılmakta, gerçekliğini geniş kitlelere kabul ettirmektedir.

İleri fikirlerin, bir aydlar lüksü olmaktan çıkarıksa, halka mâlîlomaya başlaması, ekâcları bu sömürme düzenin sürüp gitmesine, Anayasa'daki hakların sadece kâğıt üzerinde kalmamasına bağlı olan iç ve dış sömürgeci çevreleri tehdit etmektedir, kanun çerçevesi dışında mücadelede itmektedir.

Her geçen gün, temeldeki çatışmayı surâdeye çkarmakta, daha önce nazari tartışması yapılan gerçeklerin soñut olarak gözler önüne serilmesini kolaylaştırmaktadır. Temeldeki çatışma, Türkiye'ni hangi yoldan kalkıracagi meselesi üzerindedir. Kapitalist yoldan mı, kapitalist olmayan yoldan mı?

Türkiye'nin kapitalist olmayan yoldan kalkınmasını savunuların en büyük dayanakları Türkiye gerçekleridir.

Türkeyen kapitalist yoldan kalkınmasını savunuların en büyük dayanakları yabancı sermayedir.

Sosyalistler, Türkiye'nin ancak kendi insanına, kendi öz kaynaklarına dayanarak kalkınabileceğini; bunun içen yeni sömürgeçilin etki alanından kurtulmak, petroliumlu, madenlerimizi, bütînî yeralı ve yerüstü zenginliklerimizi, yabancılarım sömürmesinden kurtarmak gereğini ileri sürmektedirler. Bunun için, 1965 yılında, Türkiye'de kapitalizm, yanı özel sektörçülük, her seyden önce, Türkiye'nin imkânları ve Türk halkı yaratıcı gücünü inkâr etmek olmuştur.

Kapitalist kalkınma yolumu savunular, Türkiye'ni kendi insan ve kendi öz kaynaklarıyla kalkıtabileceğine inanıyorlar, yeralı ve yerüstü zenginliklerini yabancılarla pşkeş çekenler, kurtuluşu yabancı sermayenin himayesine sığınmakta bulanlardır. Buna için, 1965 yılında, Türkiye'de kapitalizm, yanı özel sektörçülük, her seyden önce, Türkiye'nin imkânları ve Türk halkı yaratıcı gücünü inkâr etmek olmuştur.

Bu gerçekler halkımız tarafindan anlaşılıcka, bu gerçekler savunular ve yanalarla karşı hücumlar da artmaktadır.

A.P. coğanlığının hâkim olduğu iktidar, bütînî görevi Türkiye İşçi Partisi'nin toplantılarını basmak olan Komünizmle Mücadele Derneği'ne milletin parasından 100 bin lira bağışlayarak seçim hazırlığı yaparken, A.P.'nin sözcüsü bir gazete, araya Devleti de karıştırarak, Türk halkının güçlü yazarı Cetin Altan'ın anasına söylemektedir. Halkımızın gerçek çarklarını savunan gazeteler yerli ve yabancı kapitalistlerin ilân baskılama maruz kalmaktadır. Kitaplar toplatılmaktır, yazarlar mahkemelere verilmektedir.

Ve belli ki bunlar sürüp gidecektir.

Verli ve yabancı kapitalistlerin karşısına dikilmek için bütün gerçek milliyetçi kuvvetlerin birleşmesi, kişisel çekisimleri, bencil duyguları bir yana iterek birleşmesi, demokrasîmizin devam için en büyük zorunluktur. Demokrasîye ve Anayasa'ya inanmak, onları savunmakla olur. Ve de iş istenmedi.

like mevcuttur. Partiler yeni zihniyeteki kişiler tarafından yönetilmelidir.

Emperyalizm bütün dünyayı olugu gibi bugün Türkiye'yi de tehdit etmektedir. Bîz ilkeler kendi irâdeleri içinde paylaşılmıştır. Bu büyük iki blokun menfaat hâdududur. Millî bir politika takip edilerek Türkiye'nin bütînî yeralı ve yerüstü servetleri milletin hizmetine sokulmalıdır. Türk kendi irâdesine sahip olmalıdır.

PROF. MUAMMER AKSOY (SFB):

«27 Mayıs yepenî bir demokratik anayasâ düzeni getirmiştir, anti demokratik kanunların kaldırılmasını sağlamıştır. 27 Mayıs yalnız vuruuc bir kuvvet değildir. Yaratici, yapıcı bir demokratik sosyal düzen getirmiştir. İhtilâden sonra toplum bütün meseleleri ile ele almıştır. Bundan sonra yapılan her hareket anayassa'na rümuuhundur. 27 Mayıs'ın ruhunda doğmuştur. 27 Mayıs'ın anayasâm aksiyâ ortaya çıkışmasının sağlamasıdır. Eski devletlerde dış kaynak bulmak deñildir. Dış kaynak ateş gibidir, eline alırsan isıtır, ağızına alırsan yakar. Ateş çok seviyorum diye onu kucaklayarak milleti yakmamadır. Bîz doğmalardan değil, Ataturk ilkelerinden hareket ederiz. Ataturk millîyetçili, halkın ve demokratik devletçilik ilkelerinden ayrılmamak gereklidir.

GENÇ FOTOGRAFSIZLAR NE DÜŞÜNÜYOR?

Konusan: Muzaffer ERDOST

7

TAŞI ATTIRAN DÜŞMAN TARAFI...

ADEM BUDAK — Uşak ili, Karahallı İlçesi, Paşalar köyünden, Köy 300 hane. İlkokulu var. Adem de ilkokuldan mezun. Köyün İlçe ve il'e yolu var. Köyde iki, üç tane de kahve var. Birkaç tane dükkan var. Adem, bir, iki kere Uşak'a gitmiş, ama çok kalmanış. Anası, bahası sağ. Dört aylık da evli. Kendi tarlalarında çiftçilik yapmış. Köyde herkesin olduğu gibi, kendilerinin de dokuma tezgâhu varmış, onlarda çalışmış, dokuma dokumuş.

- 1 «Atatürk kimdir?»
«Atamızdır.»
«Ne yapmıştır?»
«Bizi Süldümden kurtarmıştır, düşmanlardan kurtarmıştır.»
«Kimdi bu düşmanlar?»
«Cinillerdi.»
«Atatırkların yanında başka paşalar var mıydı?»
«Vardi. Osman Paşa, Mustafa Gazi Paşa.»
«İsmet Paşa diye birini işittin mi?»
«İsmet İnönüdür.»
«Necidir?»
«İyidir.»
- 2 «Beş, altı yıl önce Uşakta birinin başına taş attılar. kimin başına taş attılar?»
«Uşakta santral kavgası oldu. O zaman.. Uşakta değil, Karahallıda olmuştu.»
«Büyük bir adamın başına taş attılar?»
«Valinin mi efendim?»
«İsmet Paşanın başına taş attığını işitmemiş mi?»
«Evet, iştim.»
«Niye attılar, başına taşı?»
«İstemiyerek attılar.»
«Atturan kim?»
«Düşman tarafındandır.»
- 3 «Padışah var mı Türkiye'de?»
«Yok.»
«Seçim yaptıyor mu?»
«Yapılıyor.»
«Niye yapıyor?»
«Karşılık olmasın diye.»
- 4 «Türkiye Cumhuriyeti ne demektir?»
«Türk biz, demektir.»
- 5 «Dinin nedir?»
«Dinin Türkcedir.»
«Müslüman musun, İslâm mı?»
«Müslümanım.»

TÜRKÜZ, TÜRKLER DOSTUMUZ

MUSTAFA KARACA — Uşak ili, Nadara köyünden. 25-30 hane köyleri. İlkokul yok köylerinde. Mustafa okuyamamış, cahil. Karakoju bozmusular, sındı yerine okul yapmışlar. Anası, babası sağ. Kendi tarlalarında çiftçilik yapmış. Ama kendi tarlaları idare etmemiştir, onun için başkalarının tarlalarına da ortaklık ekmışler. Köyün önde İstanbul otobüsleri geçiyor. Mustafa üç ay bir kamyonda muavinlik yapmış. Ayda 150 lira alıyordu. Uşakta yeme içme kendisine, yabana çıktıları na, kamyonum sahibinden.

- 1 «Atatürk kimdir?»
«Mustafa Kemaldir.»
«Bu resim kimin resmi?»
«İste onun resmi, Mustafa Kemal'in. Bizi Yunan'dan kurtarmış, başarmış tuttuğu işi, onun için asyorum resimlerini böyle.»
«Dışmandan kurtarmış, başka ne yapmış, hiç işittin mi?»

«Başka işitmembedim. Anamız, baba, Mustafa Kemal harbe girdi, o kurtardı bizi derdi, duyduk onu.»
«Onunla birlikte harbe giren var mıydı?»
«Benim emmim, «Ben- Atatürk, le harbe girdim» derdi. «Onuna bir çizme giydim» derdi.»

«Büyüklerden, paşalarдан kimse var mıydı? Mesela İsmet Paşa adını işittin mi?»
«İşittim. O da Atatürk gibi, onunla cepteye gitmiş. Onun da çok faydası olmuş millete.»

- 2 «Padışah Türkiye'de simdi yaşıyor mu, yaşamıyor mu?»
«Bilmiyorum, onu işitmemiş.»
«Deseler ki, padışahu őlsürüler deseler, yetişen deseler, kurtarılmış gider misin?»
«Bizim padışahımız ölüyor deseler, yalmış ayak, başı kabak seğdirler.»
- 3 «Cemal Gürsel kimdir?»
«Babamgil Cemal Gürsel ordu komandanı derdi.»
«Simdi ne yapıyor?»
«Simdi de ordu başkanı.»
«Cumhurbşakanımız var mı bizim?»
«Bilmiyorum.»
- 4 «Bizim düşmanlarımız kimdir?»
«Bize yarışı olmayan, bize bir şey vermiyen devletler. Meselâ Rum, scebelî filan.»

- 5 «Aya niye gitmek istiyorlar?»
«Babamgil aya çıkışıklarını derdi ama, söyle yapacaklarını demezlerdi, duymadım hiç.»
- 6 «Dünya neyin fizerinde duruyor?»
«İnsanın fizerinde duruyor.»
- 7 «Saidi Nursi kimdir?»
«Bilmiyorum.»
- 8 «Uşak'ta birinin kafasına taş attılar, klinin kafasına taş attılar?»
«Babamgil İsmet Paşa'nın kafasına taş attılar derdi.»

POLİTİKA ve ÖTESİ ÖĞÜNÜRKEN GEÇMİŞE BAKMALI!..

Sosyalist Kültür Derneği'nde Suphi Karaman'ın 27 Mayıs Devrimi ve sonrasında ile ilgili bir konuşmasını dinledim. Konuşmacı, 27 Mayıs öncesinde topluma hâkim olan, demokrasının lîyî işlemesi, basın özgürlüğü ve diğer özgürlükler, Çift Meclis, Anaya güvenliği gibi fikirlerin gerçekleştirilebilirliğini ve bunların 1961 Anayasasına girdiğini söyledi. Ekonomik alanda İslahatın toplumda geniş yer bulmamasından ötürü, 27 Mayıs'ta da söz konusu olamayacağını belitti.

BİLMİYORLARDI

Acaba bu gerçekten böyle mi idi? Yani ekonomik konularla bir tartışma yolumun açılması, Türkiye'ni feudal ve emperyalist kalıntılarından temizlenmesini ve halkın çıkarlarına uygun olarak devletin düzenlemesini istiyenler yok muydu? Bunu söyleyenler 27 Mayıs öncesi ve daha öncesi ne yapıyordu? Devrimciler, halkın bir yönetimi kurulması, feudal kalıntılarından ve emperyalist etkilerden Türkiye'ni kurtarması için savasma vereceklerden haberli değillermiş. Bu çırçır Karaman'ın konuşmalarından... Yoksa bile böyle davrandıklarını söylemek 27 Mayıs'ların içtenliğinden kuşkulanmak olur.

Ama Türkiye'ni feudal kalıntılarından ve emperyalist etkilerden kurtulması için savasmadan bulunanlar yoktu, demek gerçekleri görememek olur.

DEMOKRASİCİLİK

Cok değil, 1946 dan bu yana, Cemiyeler Kanunu'nda bir değişiklik yaparak çok partili demokratik hayatı girdiğimiz zaman, iktidarlar da, muhalefetlerin de toplumcu düşüncelere karşı cephe kurdularını, onu ezmeye çalışıklarını gördürü. Türkiye'de «demokrasiçilik oyunu» oynayanlar daima toplum düşüncelerinden çekinmişler, buna müstereken «çihat» açmışlardır. Esat Adil'in «Sosyalist Partisi»nin, Türkiye Emekçi ve Köyü Partisinin 141 ve 142 ye göre kovutmaya tâbi tutulması, Batıda sosyal demokrat anlamına gelecek ve bugün en ilkel düşüneler olarak tanımlanacak bu parti programlarının o zamanlar aşırılıkla dağıtılmaması ve comunitàyle suçlanması, toplumculuğun «demokrasiçilik» oynayan egemen çevrelerce istenmediğini gösterir.

BASKI

Nitekim, D.P. nin işbaşına gelmesinden iki yıl sonra, yani 1952 de Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin daha müphem ve daha ağırlaştırılmıştır. Değerlendirme: toplumculukla, demokrasiçilik oynayanların başa çıkışxACıklärıMM bir örneğidir. Menderesçilik her türlü toplumcu fikri komünistlikle suçluyordu. Hattâ, «Sosyal adalet istiyenler ne olacak?» diye Halil Özyörük'ün sorduklarına, «Sosyal Adaleti D.P. gerçekleştirecektir.» tekelci karşılığını veriyordu. Doktrin partileri sorusuna ise, ilerde sınıf partisi kurulursa, D.P. köyü partisi niteliğini kazanacaktır, başkasına lüzum yoktur kehanetinde bulunuyordu. C.H.P. olsun, D.P. olsun, kendi düşündüklerinin dışında bir akıma izin vermeme için ittifak edebiliyorlardı.

Belki bundan ötürü toplumcu fikirler ittilâklerin kulağına kadar gidememiş, Akis, Kim ve Forum gibi dergilerin yazdıklarını yeter bilgi saymışlardır.

KUŞKUNUZ OLMASIN

Oysa Türkiye'de toplumcu fikirlerin ve aksiyonun varlığı dünya ve Türkiye'yi yönetenler biliyorlardı. Mahbusanclar toplumcu fikirlere sahip olanlarla 1952'den sonra doldurulmuştu ve mahpusanede de yaşantılar, Türkiye'deki toplumcu fikirlerin bedelli olduğunu ve şerefini taşıyorlardı. Toplumcu fikirler mevcut değil, denemezdiler. Vardı da, bunun olduğunu elbî genî etki alanına sahip değildi denebilir.

«Dostumuz var mı bizim?»

«Türküz, Türkler dostumuz.»

5 «Aya niye gitmek istiyorlar?»
«Babamgil aya çıkışıklarını derdi ama, söyle yapacaklarını demezlerdi, duymadım hiç.»

6 «Dünya neyin fizerinde duruyor?»
«İnsanın fizerinde duruyor.»

7 «Saidi Nursi kimdir?»
«Bilmiyorum.»

8 «Uşak'ta birinin kafasına taş attılar, klinin kafasına taş attılar?»
«Babamgil İsmet Paşa'nın kafasına taş attılar derdi.»

9 «Yaşar Doğu adını işittin mi?»
«İşittim mi?»

10 «Güreşçiydi, dünya şampiyonu duyu.»
«İşitmedim.»

11 «Kerem ile Ash'yi işittin mi?»
«Aşik Kerem derler bir sey işti. tim.»

12 «Çıplak bir kadın oynasa seyeder misin?»
«Bekârığında görsem seyrederdim. Babam, anam öyle derdi.»

Bugün, 1961 Anayasası ile toplumcu fikirler söylenebiliyor. Ama dün olduğu gibi, bugün de egemen çevreler, eski alışkanlıklarından gelen bir davranışla toplumcu fikirleri yine yasak bölgeye itmeye, baskı altına almayı cabahıyorlar. Fakat 1961 Anayasası var oldukça bu baskı ve karalama metodları sökülmeyecektir. Türkiye, özellikle geti bırakılmış bir ülke olarak kalkınca, kalkınmayı kıvramadıça, emperyalist etkiler ve feudal kalıntılar sürgit olunduça, toplumu akım değerini ve itibarını gün geçtikçe kazanacak ve göçlenecektir. Bundan kimsenin kuşkusuz olmasın.

KULAKLAR TIKANIKTI

Surasın da önemle belirtilen; Türkiye'de toplumu akımın güç kazanmasını bir nedeni de bilimsel ve hukuki olduğundan gelmiyor, Türkiye'yi yönetenlerin beceriksizliğinden, fiksizliğinden geliyor. Bugün ülkemizde milliyetçi toplumcu cepheinin genişlemesi, güç kazanması, genelgevi to statükocu cepheinin gerçeklerin ağırlığı karşısında parçalanmasındanadır. Bir Gökhân Evinçoğlu'nun veya Türkiye'in toplumcular gibi, petrolümüz, madenlerimize, sömürulen yoksu halkımıza sahip çıkması, toplumcuların gerçekleri iyi anlatıbmelerinden ötürüdür. Onlar vaktiyle söylenenleri yine keşfediyoruz sinyorlar.

Toplumcu fikirler, mahpusanelerde yalnız bedeli zaten toplumumuza duyurulmaça çalışıyordu. Ama kulaklar resmi propagandadan ve resmi görüşün etkisi altında bu fikirlere trankit.

FİŞLER DOSYALAR

MBK yönetimi, mahpusanelerde yalnız bir kaç gazeteciyi çıkarmak, Türk petrolünü ve Türk topraklarını kanunlar ve ilkilli aulaşmalarla Amerikalılara ipotekleyenleri Bebek ve Köpek dâvâsıyla yargılama suretiyle ülkemize özgürlüğü getiriyorum sinyordu. 1952'nin ağırlaşlarından ve ne dediği bilinmeye kanunuya la mahpusanelerde yalnız toplumcuları hâtrına bile getirmemişti. Bu davranış dahi, bu yönüm toplumcu fikirlerle ilgilenmediğini gösterir.

Fikir yüzünden tabutluklara sokulanlar, nezarethane'lerde insanlık dışı işkencelerle ölüdürülerin hesabı sorulmamıştır. Tek parti devrinin siyasi polisi düzmece suçlarla efendilerine hizmet ettiği gibi, çok parti döneminin yöneticilerine de, Devrim yöneticilerine de aynı usullerle hizmet etmiştir. Tek parti polisinin düzenlediği fişler, dosyalar, sciller bugün de geçerlidir. Yakın bir geçmişte Kral Hüseyin bu usullerle tutulmuş fişleri, yeni bir düzene geçerken törenle yakırmıştır. Ama Demokrat idare de, ittilâk idaresi de siyasi polisin bu dosyalarına elini sürememiştir.

ÖĞÜT

İranlı öğrenciler, Savak'ın Mühendis Pervez Nikha'yı soru sırasında nasıl işkenceyle öldürdüğünü ancak Türkiye'de anlatıbmıyorlar. Türkiye de toplumcu fikirleri savunduğu için soru sırasında ölenler olmadığını?

Bütün bunları şunun için söyleyorum. Yarın bazı insanlar yine çıkacak ve bugün Akhisar, Kirikkale ve Kırılay meydanında toplumcu fikirler reya görülen işlerin lanetlemesine giriceklerdir. Ve biz bunların farında değişildik diyeceğizlerdir. Fikir, fikir tarihine bakıldığı zaman görülecektir ki, kolay söylenemiyorum. Söylenebildiği zaman da bunun bâzı insanlar bedelin ödemis oluyorlar.

Bugün biz, fikir söyledim sananlara bedelin unutulmamasını ve yeni fikirler söylemek için ağır bedeller ödemeye zorlaştırmamızı ümidiyoruz.

Mehmed Kemal

EMPERYALİZMİ TANIYINIZ!

VESİKALARLA VIETNAM SAVAŞININ İÇYÜZÜ

BERTRAND RUSSEL TESİSİ YAYINI

Asağıdaki rakamlar 1963 ortasından önce derlenmiş olduğundan savaşın ihmlü sayılabilen bir devresine aittir.

Yalnız 1962 yılı içindeki ölü sayısı: 40.000. Kaynak: Vietnam'daki Amerikan askeri harekat başkanı General Paul D. Harkins. *Sword of Free Vietnam* (Bağımsız Vietnam Kılıcı)’nın yayınları arasında çıktı:şır.

Not : *Sword of Free Vietnam* gazetesi Vietnam Demokrat Partisi'nin resmi organıdır. Vietnam Demokrat Partisi, Diem Hükümetinden önceki iktidarların yetkili kişileriyle onların semptizanlarından kurulu müfettiş bir anti-komünist siyasi teşkilatdır. Bu partinin parolası şudur: «Komünizmin Yenilgisini ve HER YERDE Hür İnsanlığın Çakları İçin» (Büyük harfle yazılı kelime orijinalinde de öyledir).

1962 sonuna kadar kaydedilen ölü sayısı: 100.000. Kaynak: Vietnam Demokrat Partisi'nin 1963 Beyaz Yılığı. Aşağıdaki satırlarda bu partinin adı VDP olarak kısaltılmıştır.

«Toplama kampları» denilen kamplarda tecrit edilen insan sayısı: 1962 ortalarına kadar 5 milyonun üstünde. Kaynak: VDP Beyaz Yılığı. Los Angeles Times'in 19 Ekim 1962 sayısında aktarılmıştır. «Toplama kampları» denilen kamplarda tecrit edilen «anti-Komünist Milliyetçiler»in sayısı 100.000 olaraq tahmin edilmiştir. Kaynak: VDP Beyaz Yılığı.

1962 sonuna kadar «toplama kampları»nda tecrit edilen öğrenci sayısı: 45.000. Kaynak: Amerika Birleşik Devletleri Öğrenci Barış Birliği Büyüme, Nisan 1963 sayısı.

Gizli Polis sayısı: 1963 ortalarında 300.000. Kaynak: VDP Beyaz Yılığı.

Bir cins toplama kamplına benzeyen stratejik yerleşmelerde tecrit edilen insan sayısı: 1962 yıl ortalarına kadar köylülerin nüfusunun yarısından fazla. Kaynak: VDP Beyaz Yılığı.

Amerikan Yardımının kullandığı: Vietnam'ın Ingiltere'deki elçili ev eşyası için 40 milyon frank harcaması. Kaynak: VDP Beyaz Yılığı.

Stratejik yerleşmelerde 1963 yıl ortalarına kadar tecrit edilen insan sayısı: Altı milyonun üstünde. Çevresine devriyeler bulunan, demir kazıklar, hendekler ve makinelî tüfek yuvalarıyla berkiltilmiş, cebri çalışma usulünün uygulandığı, toplama kampı deyişinde tanımlanan yerler. Kaynak: VDP'nin 1963 aylık raporu.

«Düşman» zayıflığının yüzde kırkını gerililerin verdiği tahmin edilmiştir.

«Düşman» zayıflığının yüzde altmışı savaşa katılmayan köylüler safindadır. Kaynak: VDP'nin Eylül 1963 Aylık raporu.

New York Times'in 26 Ocak 1963 sayısında, General Wheeler'in bu savaş için söyle olduğu bildiriliyor. «Pis, berbat bir kılıçlı savaş. 1963 yılma kadar yalnız Paolo Condore Adayı'nda entere edilen insan sayısı: 300.000. Kaynak: VDP'nin Eylül 1963 aylık raporu.

Vietnam Demokrat Partisi'nin Stratejik yerleşme programına ilişkin yerinde yapılan araştırmalar dayanan incelemesi:

Stratejik yerleşmeler 300.000 kişilik gizli polis kuvvetinin baskısı altında cebri çalışma usulünün uygulandığı yerler demektir. Program 15 milyon insan için hazırlanmıştır. Katılımdaki tek çalışma, hükümetin kendi öz hukum yonetmek için her çeşit aracın kullanılmasını mubah saymasıdır. Tüm Fransızların sömürge yönetimi zamanından daha yutucu ve daha gaddar bir şekilde... Silahsız köylere ve köylülerle Amerikan silahlariyle ve Amerikan yardımına silrelili olarak yapılan barbara saldırılar... 300.000 gizli polis sayılacak kadar çok sayıda suç işlemiştir. Ekin arazi ve besin kaynakları yakılıp yıkılmıştır..

Ulusal Özgürlük Cephesi (National Liberation Front) 16 Şubat 1962'de kurulmuştur. 31 üyeden kurulu bir Merkez Komitesi vardır. Vietnam'da hükümete karşı olan üç siyasi parti bu komitede temsil edilmektedir. Bu üçgenin başında Komünist olmayan bir avukat vardır. Onde gelen Budist rahipler, Katolik rahipler, Protestan papazlar bu komiteye temsil edilmektedir. (Kaynak: Vietnamın Trajedisi: Helen B. Lamb) Kaynak: UOC (NL) Raporu.

UOC'de Budistlerin Lideri: Saygideğer

Amerikada, Vietnam savaşından yana çevrelerin baskısı altındaki bulunan kapitalist basın dahi, tarihin yazdığı en büyük barbarlık örneği olan Vietnam Savaşının içyüzünü artık saklayamamaktadır. Amerika, Vietnam'ı modern zulüm ve işkence araçlarının deneme alanı olarak kullanmaktadır. Çilekes Vietnam halkı, bu korkunç denemenin kobaylarıdır. Amerikan kaynaklarına dayanarak hazırlanan aşağıdaki yazılar da bu insanlık dışı savaşın vesikalarnı okuyacaksınız.

Thich Thien Hao'dur. Thich Thien Hao'nun yaptığı tahmine göre: 1963 ortalarına kadar ölü sayısı 160.000; işkenceli maruz bırakılan ve sakat edilenlerin sayısı 700.000'dir. 460.000 kişihapsedilmiş, 31.000 kişinin irzına geçilmiştir; 3.000 kişinin diri diri karı desilerek karacığır ve barsakları dışarı çıkarılmıştır; 4.000 kişi diri diri yakılmış, 1.000 mabet yıkılmıştır; 1964 Ocak ve Mart ayları arasında 46 köy kimya savaş maddeleriyle saldırdı: uğramış ve bu saldırlar Staley - Taylor Planı gereğince İnşa halinde bulunan kamplarda istihdam edilen 16.000 kişi ile 20.000 köylüyü etkilemiştir.

Yukarıdaki rakamlar, Ozgür Güney Vietnam Kızıl Haç Derneği, Güney Vietnam Kadınlar Birliği ve Vietnam Demokrat Partisi raporlarında rakamlara tam bir uygunluk halindedir.

8 Eylül 1963 tarihli Observer gazetesinde, savaşta aylık zayıflık ortalaması 4.000 olarak tahmin edilmiştir.

UOC'nın verdiği rakamlar, Katolik Rahip

Saygideğer Peder Petrus Vu Xuan Ky tarafından da doğrulanmıştır.

Amerikan Bilim Adamları Federasyonu raporunda Savunma Bakanlığı kaynaklarının bildirilerinden aktarmalar yapmaktadır ve sonuçsuz varılmaktadır: Güney Vietnam'da Amerika Birleşik Devletleri tarafından zehirli kimya maddeleri kullanılmaktadır. A.B.D. Vietnam bir savaş alanı olarak kullanmaktadır ve geleceğin kimya ve biyoloji savaşına hazırlık mahiyetine denemeler yapmaktadır. Kaynak: I.F. Stone'un Haftalık Dergisi.

KUZEY VIETNAM'IN GÜNEY VIETNAMDA SURUP GİDEN SAVAŞ USTUNDEN ETKİSİ

1 «Güneyde hiçbir Kuzey Vietnamının yakalandığı görülmemiştir.» Kaynak: Vietnam Muhabiri David Halberstam'ın 6 Mart 1964 tarihli New York Times'de çıkan raporundan.

2 «Gerillaların Kuzey Vietnam'dan, Çinden, ya da başka bir yerden sistemli olarak

takviye edilmekte ya da destek görmekte olduğu iddiası asilsizdir. Onlar, esas itibarıyle karşı taraftan zaptettikleri silahlara yetinmektedirler.» — Amerika Birleşik Devletleri Askeri Harekat Başkanı General Paul D. Harkins.

Kaynak: Ozgür Dünyanın Devi, Yazan: David Horowitz (Knopf) Washington Post, 6 Mart 1963.

3 «(Güney Vietnam'daki) tüm Komünistlerin canlarından başka harcayaçak bir şeyleri yoktur. Ouların yerinde olsam beni güneye gönderdikleri için Hanof'dekillere çok bozulurdum». Vietnamın bir bölgesinde askeri harekâtlar katılan bir Amerikan yüzbaşıının 10 Aralık 1962 tarihli Newsweek'de çıkan demecinden.

Stratejik yerleşmeler üstine:

«Vietnam nüfusunun yüzde 59'u teşkil eden 8 milyon taşralı, bugündek berkitilmesi tamamlanmış olan 6.000 meskün yerde hapishane hayatı yaşamaktadır. Hükümetin savaş planının esas unsuru, hemen hemen tüm tarafları nüfusu, bambu çitleri, dikenli teller ve silahlı milis kuvvetlerine kuşatılmış 12.000 «stratejik meskün nokta» içine sokmaktadır. Kaynak: Time Dergisinin 17 Mayıs 1963 tarihli sayısında yayımlanmış olup, Sword of Vietnam'ın Temmuz 1963 sayısına aktarılmıştır.

«Taşral nüfusun yüzde 65'i stratejik yerleşmelerde yaşamaktadır». Observer 11.3.1963.

A.B.D. Hava Kuvveti 1962 yılında köylere

Denemeye tabi tutulan silahlardar

Vietnam'da bugüne dek denemeye tabi tutulmuş olan silahlardan tesisler aşağıya çıkarılmıştır:

LAZY DOG — İçerisinde binlerce civi bulunan bir teneke kutudur. Kutu havadan atılım ve gölgüs yükseltmeye vardığında roket etkisiyle içindeki civilleri fırlatır. Başsız civiller insan vücuduna, hattâ çelik miflere kolaya saplanabilecek hiz ve güçtedir.

CLAYMORE — Bir antipersonel mayınıdır. Bu mayınlar el bombasına benzeyen bombalar fırlatmakta ve akabinde bu bombalar da parçalanarak 100 metre karelik bir alana misket saçmaktadır. Misketler karmen seviyesinde çevreye dağılmaktadır.

VULCAN — Elektrik gücüyle işleyen bir makinellî tüfek olup, o denli hızla ateş etmektedir ki, sesi, eski sisteme çalışan makinellîlerdeki rat-tat-tat sesinde değil de, sürekli bir gürültü halinde duyulur. Vulcan, 20 millimetre çapında mermilerden dakikada 8.000 mermi atar ve hedef üzerinde bir bombanın meydana getirdiği yüküm gicilene özdür bir etki yapar.

GOLDBALL — İkinci Dünya Savaşında kullanılanların birkaç kat üstünde yüküm ve sarapnel etkisi olan bir el bombasıdır.

BLACK KNIGHT — Enfra-ruj nişangah tertibatı havâlî bir tüfek olup, gece karanlığında gündüzük kadar isabetli atış yapabilir.

ARMALITE — Mermisi havada takla atarak seyreden bir hafif silahdır. Takla atma ve vurus hızı o denli etki yapar ki, insannı eline isabet ettiğinde bile sademe (şok) etkisiyle onu öldürür.

Napalm (alevli Etrol)'m kullanım usulleri de geliştirilmektedir. Fosfor bombaları kullanılmaktadır. Buncular bittiği ve insan hedeflerini söndürmemesi olanağızla alev girdabı içinde kuşatmaktadır. A.B.D. ayrıca, genis «çengel» bölgelerde «yapıkların» tespit etmek için büyük «yangın bombaları» kullanmaktadır. Kuzey Vietnam sunur, yakmadan önceki bir hava uçuşu olan Da Nang'da enfra-ruj cheyinlerin kullanarak düşman cephelerini kuşruk borularına isabet kaydeden Hawk güdümlü mermileri mevcutken bulunmaktadır.

Bundan da öte, silahlardan kalkarak saatte 30 ile 400 mil hızla uçabilen avcı uçaklarıyla, saatte 70 mil hızla seyreden ve doğrusu kışkırlara saldırabilen torpidobollar da faaliyet halindedir.

Gışler ve baş donanım da test listesindeki malzeme arasındaki. Banz kıl'aları hafif ağırlıkta kurşun geçirmez yelekler dağıtılmaktadır. Bütün adamları savaşın ve çengel havasının yeni malzeme üslünlüğü etkilerini saptamak için bölgede iş başındadır.

Silahlardan bir kısmı önce Siyam ve Panama'daki bilimsel tesislerde denenmektedir. Aralarında Avustralya'ndan da bulunduğu müttefik memleketler yeni silah ve yeni takıtların değerini saptamak için bölge gözlemlerini bulundurmaktadır.

Viet Cong şimdi daha modern silahlardan donatılmaktadır. Bazi gerillalar hâlâ savaş öncesi Fransız silahlarıyle, Birleşik Devletlerden zaptolunan silahlardan bir karışımı kullanmaktadır. Bir kısmı gerillalar, savaş sonrası Sovyet silahlardan tılmının finilere kopya edilen modellerini aldıkları bildirilmektedir. Fakat bunlardan hiçbir Lazydog gibi «marifetli» Amerikan cihazları ayırmada değildir.

Ruslar, son zamanlarda Kuzey Vietnam başkenti Hanoi'yi hava saldırularına karşı korumak üzere YEHR (yer-hava roketi)'ler göndermekte.

Savaşta ayrıca tethis ve işkencenin yenil birleşimi de geliştirilmektedir.

New York Herald Tribune Muhabirinin bildirdirdigine göre, bu usulden biri söyle uygulanmıştır: Saigon'a doğru uçmakta olan bir uçakta Viet Cong tuşakları sorguya çekilmektedir. Birincil tuşak soruları cevaplandırmaktan kaçınma, 600 metre yükseklikten yere atılır. Bunu üzerine ikinci tuşak tüm soruları hemen cevaplardır. Fakat o da birincinin uğradığı akibetten kendini kurtaramaz.

İkinci de, Güney Vietnam'ları kullandığı çok çırkin bir «kızartma» işkencesi usulü vardır. Viet Cong tuşagının ellerinin baspmaklarla iki tel bağlanır. Tellerin ötekisi bir Vietnam eri tarafından kolu gevrilerek bir jeneratöre bağdır. Böylece tuşagın viçindenden elektrik akımı geçirilerek yanması ve akımı garipnilmesi sağlanır.

Hükümet kuvvetlerince uygulanan ve pek reagenta olan su işkelerinden de söz aymak gereklidir. Bugünlerde Amerikan basınından, suya basılarak işkene edilen tuşakların telefonları pek sık görülmektedir.

Bu vaşet hareketlerinden suçlu sivillerin de masum kalmadığı bir gerçeğidir.

16 Şubat tarihinde Baltimore Sun'u havadışı veriyor:

«Da Nang'daki Amerikan - Vietnam hava fışının 20 mil güneyindeki Thang Binh kentinde kaymakamın evine saldırdı teşebbüsünde bulunan 2.000 kişilik sokak kalabaklı fıştına Hükümet birlikleri ateş açmıştır.

«Nümayişçiler kendileri kent ve köylerinde topçu ve hava savaşına son vermesini istemektedirler.

«Bir Vietnam askeri sözleşmeyi açıklamasına göre, bu çatışmada 15嬉de başka, belirsiz sayıda sivil de yaralanmıştır.»

17 Mart günü Güney Vietnam uçakları Da Nang yakındaki bir köyü bombardımlayıp ve bu bombardımdan 451 öğrenci olmak üzere 48 sivil öldürülmüştür. Köyde Viet Cong bayrağı dalgalanmaktadır.

DOKTOR PROTESTO EDİYOR

Vietnam'da sivil halkın bu savaştan çektiği cilelerin, bir il hastanesinde altı ay hizmet eden ve daha fazla susamışlığının söyleyen Amerikalı Doktor J. David Kinzie tarafından tüberküloz tablosu çizilmiştir.

Doktor Kinzie, hastalarının «saseen verem, zatürree ve beslenme noksancılığı gibi hastalıkları malül olduları», bunlar yetimyormuş gibi bir savaşın direkt etkileri yüzünden daha sık olarak hastalara gelmek surâdaları kaldırmaktadır.

«Orneğin, bir gebe kadın nümayişçi karnında bir mermi yarasıyla gidiyor ve sonra cenni ölüyor; 12 yaşında bir çocuk hissileri tarafından suyu kaybetmiş olarak hastaneye getiriliyor, getirenler geçikleri gece köylerinin topcu atesleriyle nasi bombaranlığı anlatıyor; Viet Cong olsakla suçlanan elli yaşında bir kadın istihbarat amacıyla üç gün süreyle dövüllüyor, elektrik akımına tutuluyor, elleri patlatılıyor.»

Dr. Kinzie, kurbanlardan pek çokunun «suçunu» bir gece önce Viet Cong tarafından işgal edilmiş olan bir bölgede ikamet etmek olduğunu bildiriyor.

Doktor, tethis savaşının tek tarafı olmadığını kabul ediyor. Ona göre Viet Cong da «köprüleri ve evleri yakıp yıkmakta, çocukların çırpmakta ve meşru köy yönetmenlerini katletmektedir.»

DEMOCRATIC REPORT
SUSTAIN DEMOCRAT

CEPHEI PROGRAM
UNIVERSITY OF TORONTO

H. Sınavın sonuçları 100.000 kişiye ulaşan 'Kamuya Tercih İ-V' adlı programı seviyelerde değerlendiren, 'Bütün kamu kurumları'na katılan ve gönülden kamuya tercih etti. 2
(Dallas Morning News'in 1 Ocak 1963 sayısında da yer almıştı).
ce meydanda devlet çögüntüsü. Karaburun'da kırk dokuzdağdan 685.000 insan, kuruşundan başlayarak 75.000 lira arasında bulunan gülümsemeyle 1962'de İstanbul'da Konyaşova'nın yerine rapor edilen 'Viterum Demokrat Partisi'ne 18.500 daireye dek hizmet verdi.
3 Güney Vietnam'da 6000 kadar hapisçi, 6000 asker after 1955'ten 1960'a kadar 100.000 kişiye 'Güney Vietnam De-
mokrat Partisi'yi savas alanlar birbirine karşıdır. Birkaç gün önce 6000 asker after 1955'ten 1960'a kadar 100.000 kişiye 'Güney Vietnam De-
mokrat Partisi'yi savas alanlar birbirine karşıdır. Birkaç gün önce 6000 asker after 1955'ten 1960'a kadar 100.000 kişiye 'Güney Vietnam De-

1	Dyslipidem Balanqas pialatama dailati bas- ka den W. W. Rostow, Kuzey Vietnamma kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
2	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
3	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
4	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
5	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
6	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
7	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
8	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
9	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
10	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
11	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)
12	Kuzey Vietnam saliditatu bila kai- se den aliquas we have saliditatu Gocren 6 Noj. Rostow, Plam, in bazarid. A.B.D.	Tembam dan gelan basin rogoroan distri- ne: Wasttington, 5 Mayys, (Associated Press)

Aydın ve Halk Sorunu Üzerine

Niyazi Berkes

Yön'de çıkan bir yazındaki (Yön, sayı 103, 19 Mart, 1965) bazı gözlemler üzerine gene Yön'de bir eleştirence yazan Abidin Dino'nun dokunduğu noktalar, o yazımda yanlış anlamaya yol açan yanalar olduğunu bana gösterdi. Kavrayışına ve zekâsına inandığım Dino'da değil kusur her halde, iyî bir yazar olmayan bende olsa gerek.

Sebe卜 olduğum yanlış anlamaya, Dino'nun yazısında bana gözüküne göre üç noktada topluyor. Bunların ikisi daha önemlidir. Onun yazısının asıl konusu da bunlar. Uçuncusu onun yazısında daha önce geliyorsa da asıl mesele değil. Onun içün onu sona bırakıp kısaca deneceğim.

Birinci yanlışlık, sanmam gereke卜 bir olayı kaydedip ile o olay üzerinde bir huküm verme arasındaki farkı Dino'nun yapmış olsamdan geliyor. Yani, «dir, -dir» ile «-meli, -mali» arasındaki fark. Ben, aydınlar şıve veya bu şartlardan ötürü söyle hareket etmeleri gibi bir sey söyledim. Dino buna karşı, «Berkes herhalde bu gözlemin bize yaratıldığı yararıya katılmaktır» degildir, olsa olsa okuyucuya yani okumuşun kendisini işnelemek için paradoks yapmak istemiştir, olyor. Ne var ki paradoksu yapan ben değilim. Ben sadece paradoksu tespit ediyorum. Hattâ buna, aydınlar karşılaşlığı bir anomalidir, dedim. Onun içün kendim paradoks yapmama lízum yok paradoks bu anomalinin kendisinde.

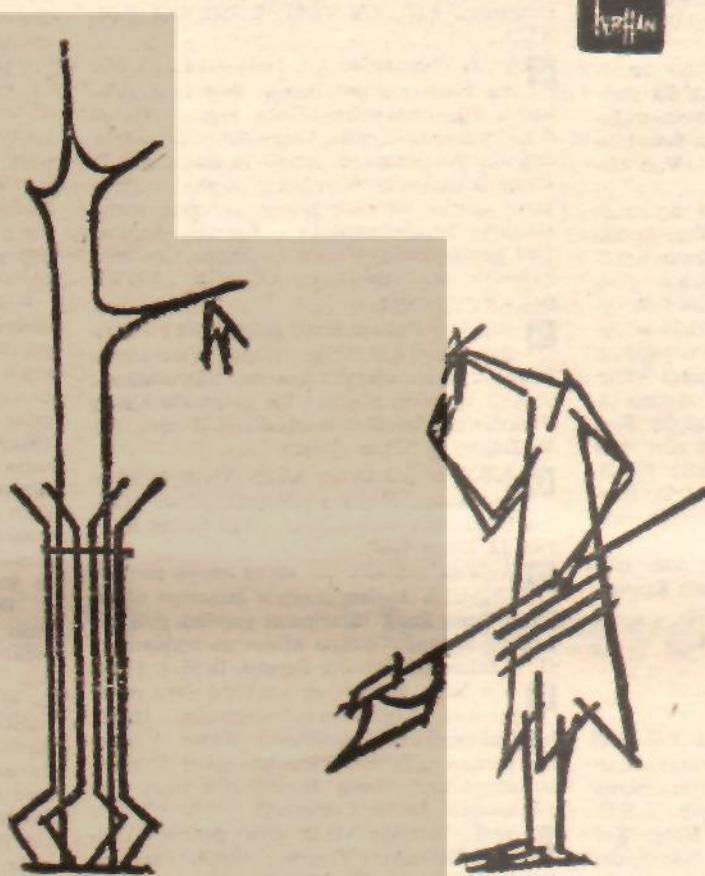
Böyle olunca bir paradoksa işaret etmekle «bu doğrudur öyle olmalıdır» iddiasında bulunmuş değilim. «-meli, -mali» açısından ben de Dino gibi düşünüyorum. Aydin, karşılaşlığı çözüm yolu yokluğu karşılıkta tutucu hukümetlere umut bağlamalıdır şeklinde anlaşılacak bir sey söylemişsem doğrusu çok hatâ etmişim. Ben bu samimi verecek şekilde vazmadığımı samıyorum ama mademki ona öyle gelmişim, bu veter Dino beni ve bu sorunu ciddiye aldıg için bunu düzeltmek ve aydınlatmak fırsatı bana vermek gibi bir iyilikte bulunduğu içün kendisine teşekkür ederim.

Fakat, maksadıma bu tespit ettiğim paradoks «iyidir, doğrudur» demek olmadığı kabul edilirse, Dino'nun «bir kez aydın tophamalı etkisizliğinin anlayınca umudunu gene hükümete bağladığı genel bir gerçek mi? Bence tersi doğrudur» demesine nasıl bir cevap vereceğini kestiremiyorum. Ben sadece Türk aydınlarının durumunu üzerine söz ettim, her toplum için doğru sayılacak bir huküm vermedim. Gözleminim temeli olarak da bizim tarihimizden misaller verdim. Dino da bunlara, Demokrat Partinin kuruluş zamanına ait bir misal daha katıyor. Oyleyse, nasıl «Ben tersi doğrudur» diyebilir?

Oyle gözüklüyor ki burasıaki «doğrudur» sözelğini o ve ben farklı anımlarda kullanıyoruz. Galiba onun anlayışında «doğrudur» sözcüğü «doğrusu, olmasa gerekli olan budur anımlama kullanıyor; benim anlayışında ise «olan budur» anımlama geliyor. Meselâ, onun sözünün ettiği Demokrat Parti'ye katılmış ileriye aydın her kim ise, bu akılda gidiş, yüzünden Yassıadayı boyalmıştır. Bu, Dino'nun sözcüğine kendinin verdiği anlamda «doğu değildir», benim ona verdığım anlamda «evet, bu böyle olmuştur» demektir. Eğer bu söylemeklerin doğru ise ben de Dino ile tamamıyla aynı olıslıncadeyim. Yalnız Dino «Aydin toplumsal etkisizliğinin asıl hukümete bağlanınca anılar» diyor. Bazıları için belki öyledir, ama bazıları için de belki böyle değildir. Daha önce mi anılar, daha sonra

manda kalitatif bir geçiş gerçekleşir.

Bu noktada Dino'nun ikinci önemli itirazına gebebiliyoruz. Burada, korkarım, çok kullandığımız «halk» sözcüğünün semantik şartımacalarının etkisi üzerinde durmak gerecek. «Sınıf» terimi belirli bir terimdir, fakat «halk» terimi karışık ve kaypak bir terimdir. O kaas ki gerek bize, gerek başka yerlerde bu kelime önce devrimci anlamda kullanıp da sonra tutuculuk anası içün onu kendine ad edinen ideolojiler, partiler ve hükümetler görülmüşür. Bize o kadar yakın olan misalını hatırlatmaya bile lüzum yok. Biz «halk» teriminin kullanımında hâlâ bu terimin romantizmi devresinde bulunuyoruz ve bunun belli nedenler var. Nitekim Dino, «Berkes'e göre hükümet ne kadar sınıfın etkisi altında olursa devrim sansları o ölçüde azalır» deïïkten sonra: «sınıflar gibi belirsiz bir coğulu başvuran Berkes bundan burjuvaziyi kastediyorsa yerindedir, ama halk coğuluguunu kastediyorsa bence aldadıysın»

lar: (1) «Toplum sınıflarından bağımsızlaşan hükümet olur mu?» diyor. Azıcık daha aşağıda ise

«Devrim sanslarının artması için herhangi bir hükümetin tek umudu, halk coğulugunu içinde toplayan sınıfların etkisinde oliması, onları eylemin dialektiği içinde etkilemesi» dir. demekle sorusunun benden yana cevabını kendisi veriyor. «Etkisine olması ve etkilemesi! Devrimci bir hükümetin halk coğulugunu içinde toplayan sınıflar etkileşimebilmesi için siyasi otoritenin bazan sınıf bağlarını kurtulmuş olduğu zamanlar olduğunu ve ancak o gibi zamanlarda devrimci bir hükümet olduğunu kabul etmemiz gerekmek mi? Mesela, Kemerîn yalnız halk kitlelerinin etkisinde olduğu için değil, aynı zamanda halk kitlelerini etkilemesi dardırıgia için akamete uğramıştır demek gerekmez mi? Dino, «Bir hükümet ...halka sık sık bağlanmazsa, onuna birlikte söylemeyeceğim, devrimci olmak sansinden yoksundur» diyor. Benim konumum yoksundum, ama neden yoksunluğumu (cevabını yukarıda verdiği halde) bu cümlede onu katmayı unutuyorum: evet, yoksun olur, fakat sadece halka sık sık bağlanmadığından değil, buna ilâve olarak onu etkileyemediğinden. Benim konumum sınıfı toplum olur mu, olmaz mı meselesi değildir; devrimcilik vasfının dialektilik yönüdür. Devrimcilik: adı üstünde, sınıf isteklerinin sadece otomatik, mekanik bir ifadesi değil, aynı za-

diyor. Bence asıl «halk coğuluğu» terimi belirsiz bir coğulu ifade eder.

Görüllüyor ki Dino burada da (gene benim kusuru yüzünden) tarih ve devrimler üzerine genel yargilar veriyor. Ben bunları sosyolojik kanular diye söylemişim, bizde böyle paradokslar oluyor, diyorum. Onun içün ben orada ne burjuvaziyi, kasettim, ne de etmedim. Konumuz olan dönemde (Tanzimat, Meşrutiyet ve Kurtuluş Savaşı dönemlerinde) Türk toplumu bir sınıf kaosu içindedir; aydın veya devrimci de bir ortaçağı düzeni yoktu. Molozları arasında devrimci bir hükümet olurum kabul etmemiz gerekmek mi? Mesela, Kemerîn yalnız halk kitlelerinin etkisinde olduğu için değil, aynı zamanda halk kitlelerini etkilemesi dardırıgia için akamete uğramıştır demek gerekmez mi? Dino, «Bir hükümet ...halka sık sık bağlanmazsa, onuna birlikte söylemeyeceğim, devrimci olmak sansinden yoksundur» diyor. Benim konumum yoksundum, ama neden yoksunluğumu (cevabını yukarıda verdiği halde) bu cümlede onu katmayı unutuyorum: evet, yoksun olur, fakat sadece halka sık sık bağlanmadığından değil, buna ilâve olarak onu etkileyemediğinden. Benim konumum sınıfı toplum olur mu, olmaz mı meselesi değildir; devrimcilik vasfının dialektilik yönüdür. Devrimcilik: adı üstünde, sınıf isteklerinin sadece otomatik, mekanik bir ifadesi değil, aynı za-

Amerikan propagandası ve Gerçekler

Daha önce YON'a sözünü ettigimiz, Amerikan Haberler Merkezinin yayınladığı, propaganda broşürüne bir kere daha deðinmediðen edemeyecegiz.

Birleşik Amerika unsömürgeci bir devlet olmadığını, Amerika emperyalist oylarının komünist olduğunu iddia eden bu propaganda broşürü. Amerikalıların ancak her ulusun istediği hükümet şekliyle yönetilmesini sağlamak amacıyla yabancı ülkelere asker çikardıklarını ileri sürüyor ve söyle diyor:

«Amerikalılar bu inancı, kendilerine pahalya mal olmasına rağmen, birçok kere gerçeklestirmiþlerdir. Orneðin çok sayıda Amerikalı, Filipinlerde kolonicingin sona ermesi için, canını feda etmiştir. Amerikalılar, bugün sık sık umutulmasına rağmen, Küba'da kolonicingin sona ermesi için hayatlarını vermişlerdir.»

Yüzyılımızın başında Küba'ya, Filipinlere ve başka ülkelere Amerikan emperyalizminin saldirılarının gerçek amaçlarının ne olduğunu tarih yazmıştır. Bir simdi Amerikalı yazan Thomas Buchanan'ın bütün günaga ligi toplayan «Kennedy'İ Kim Oldurdu?» adlı kitabınan bu konu ile ilgili kısa bir pasajı buraya aktarmakla yetinem:

1900 yılında ikinci defa Cumhurbaşkanlığına seçilen «Başkan McKinley iki önemli olay gelişirken Beyaz Sarayda oturmustur: Amerika Birleşik Devletlerinin, bütün dünya ölçüsünde iddiaları olan, bir emperyalist devlet olarak ortaya çıkışını ve Amerikan ekonomisinin büyük tröstlerin ve mali kurumların kontrolü altına geti. İspanya ile savaşın ölenmesi, kaçırılması ve İspanyamın pek az mukavemeti ile, kazanılması onun zamanında oldu. Ama İspanyamın hemen hemen hiç karşı koymaması karşılık, İspanyol boyundurduğundan kurtardığı ileri sürülen milletlerle Amerikalılar arasında çok kanlı savaşlar oldu. Amerikan askeri birlikleri Küba'ya, ta bu adanın ekonomisinin Amerikan kontroluna geçmesini Kübalılar kabul etti. Kadar, işgal ettiler. (Bilindiği gibi aynı oyun daha sonra Dominikte de oynamıştır. YON'un notu) Porto-Riko, Guam, Hawaii ve Filipinler gibi eski İspanyol toprakları ise düpediz İlha edildi.

McKinley, davranışlarından ahlâk bakımından haklı göstererek nedenleri bulmakla gülçük çekmezdi. İspanya ile savaşta Cumhurbaşkanı, Küba halkın millî bağımsızlık hareketinin o adadaki Amerikan yatırımları için bir tehlike teşkil ettiğini ve daha çok seker, demir ve tütün alanlarında bu yatırımları korumak için Amerikan İspanyadan izin almadan ada'ya kuvvet göndermesi gerekliliði ileri silen asrı damşanılarının sözünü dinlemedi. McKinley İşleri bambaþka biçimde, çok daha incikle yapardı. O, beklemeyi tercih etti, beklerken de bir Amerikan savaş gemisiñ Havâna limanına gönderdi. Geminin aldığı emr, devrim olursa Kübadaki Amerikalıları korumak. Gemî, gelişinden üç hafta sonra, bir patlama sonucunda havaya uçtu ve limanda battı. Kendisinin savunma yeteneklerinden yoksun olduğunu bilen İspanya, olanca güçlî ile, savaştan kaçınmak istiyordu. Ve bu patlama ile hiçbir ilişkisi olmadığını dünyaya resmen bildirdi. Aradan ilk ay geçmemiþti ki McKinley, harp genişini İspanyolların batırıldığı ileri sürürek. òc almak için savasmeye hevesli Amerikan milletini İspanya'ya karşı harba sokuyordu. Tarihte hiçbir büyük devlet bu kadar nüzef bir savaş yapmamıştır. Ele geçirilen toprakların bir santimi bile düşman tarafından geri alımdır. Amerikan ordusundan tek bir er bile esir edilmeli ve Amerikan tarafından kayıplar, hemen hemen, harp vurguncularının orduya satıkları bozuk konserveleri yiyip zehirlenerek ölen erlerden ibaret kaldı.

Filipinlerin İlha için de McKinley, Tanrı'nm kendisine isteğinin böyle olduğunu söylediğini bildirdi. Bir papazlar toplantıda A.B.D. Cumhurbaşkanı, bu adaları ne yapmak gerektiğini Tanrı'dan sorduðunu, Tanrı'nın cevabının mucize kabiliðinden kendisine ulaştığını, Tanrı'nın buralara Amerikan birliklerinin gönderilmesi gerekliliðini ve bura insanlarım aygarlaştırılmış hürriyetlendirilmesini istedigini, çünkü bu esmer renkli yaratıkların da bizim gibi insan olduklarını ve Isa'nın onlar için de cariha gerildigini bildirdiğini, hiç gilmeden, ilan etti. Tanrı'dan McKinley'e bu haber gelince Cumhurbaşkanı papazlara anlatıldı bîcline, hükümetin resmi haritacım çağrısını ve kendisine, bundan böyle, basaçacı bütün haritalarda Filipinleri Amerikan toprağı olarak işaretlemeyi emretti. Ama bu adaların zaptedilmiş Cumhurbaşkanının umudu kadar kolay olmadı. Yalnız Filipinlerde, bağımsızlıklarını uğruna A.B.D. e karşı savaşan yerillerin şehit sayısı altıyüz bin olarak tahmin edilimektedir. Amerikan ordusunun 350 olarak kayıpları 4 bin 3 yıldır. Amerikalı emperyalist düşmanları, menleklerinin Filipinler halkına ne gibi haklar tanımayı tasarladığını sordukları zaman, McKinley'in cevabı su oldu: «Kurtarılanların kurtarıclarına ateş açtılar bir sırada, kurtarılanların hürriyet ve hükümet sorunları gibi önemli konuları konuşmak uygun düşmez.»

İste Johnson'ın seleflerinden biri, böyle konuşuyordu.

Bir de insanın akına bir başka Amerikalıdan, Deniz Piyadeleri Generali C. Wright Mills'in sözleri geliyor. Bu Amerikan generalı 33 yıl silren askerlik hayatında zorbalıkla dünyamın çeşitli ülkelerini nasıl Amerikan tröstleri için elverişli gelir kaynakları haline getirdiğini uzun uzadıya anlatmaktadır sonra söyleyor: «Alkapone sadece birkaç şehri haraca kesebilmiştir. Bî Amerikan deniz piyadeleri ise üç kritika işimizi yürüttüyorduk.»

Söz konusu propaganda broşüründen kaleme alınan sunu bilin ki, Türkiye'de aldatılabilicek saffırların sayısı sandıklarından çok daha azdır. Biz Türkler, hürdumuzun emperyalistlerle değil, millî bağımsızlık savaşında tükelerle kader birliği halinde olduğumu iyice kavramak üzereyiz. Amerikan propaganda broşürlerini gerektiği gibi yorumlamakta kusur etmeyecegiz.

toplumu etkilemenin birincî şartı, toplumun taban sınıfları tarafından etkilenmektedir. sözünün yöne gitmelerine bağlıdır. Ama ben, bunun «-meli, -mali» yanımı, yazdığım yazı dizisinde kaç kere tekrarladığımı, nasıl oldu da Dino'nun gözünden kaçmış? Herhalde yeteri kadar bellirtmemişim. Türk okumuşlarının ve ya onlardan gelen yöneticilerin o yola gitmemis olmaları halk veya taban sınıflar ile bu yöneticiler arasındaki ilişkini öyle pek me-

kausk bir ilişki olmadığını göstermemiþ mi bize?

Üçüncü itiraz: Dino bunlardan sonra benim fikirlerimde «halk iradesi ile devrimci» arasında bir zıtlaşma olduğu kanısmı bulduğumu sonucuna varıyorum. Bu endişesinde ne kadar haklı olduğunu Yon'e gönderilen bir okuyucu mektubundan söz etmekle gösterecegim. Dino'ya göre ben «Halk devrimci» değil gericiliði istiyorum. hanesi anlaþılaçk şeyle söylemiş oluyorum ve bunun

la aydının kafasındaki halka karşı küskünlükten doğma yanlış bir genel düşüncüsü ifade etmiş oluyorum. Ben yazdıklarımın nasıl böyle bir anlam çıkarılabileceğine şaşır dururken, Yön'ün 111inci sayısında Çarşamba'nın Eğercili köylünden mektup yazan Bay Telmel Bayraktar'ın hikâkete byle anladığım göründe Dino'nun endişesine hak verdim. Sayın Bayraktar, Dino'dan yana değil, benden yana olduğunu yazıyor, ama ne yazık ki ben kendisinden yana değilim. Ben yazmadı onun dediği gibi «halka dayanmadan da olsa toplumsal dönuşümçülük» ilkesi aye bir ilke ileri sürmüştür. Değilim, öyle bir ilkenin gerektirdiği bir fikre de asla katılmıyorum. Yalnız sayın Bayraktar'ın bana bir iyiliği oldı: benim anomalisini göstermeye çalıştığım okumusun çok tipik bir örneğini vermiş oldu. Böylece benim ne demek istedigimi, Dino'nun itiraz veya endişesine karşı daha iyi anlatabilirim. Bu çok iğinç mektup, birçok okumuşların o tesbit etmeye çalıştığı anomali ve paradoxlu durumunu ne kadar iyi gösterdi: Benim konum bunun böyle olmakta olduğunu göstermekti, fakat ben «bu doğrudur, böyle olmalıdır» dedim. Oyle olduğu halde, aydın hâlî onu benim demek istedigim anlaşılmış değil, kendi kafa yapısına uyacak, hâfâ onu tekit edecek anlamda anlamış.

Bu araya su noktayı katmak istem: halkın iradesini serbestçe göstereceği şartlar olmadıdan halkın davranışına bakarak onun gericilikten yana gibi gözükmesine küsmemek gerek. Bu çok doğru, ancak halkın iradesini serbestçe göstereceği şartlar zembille gökten inmez. Ve asıl mesele, asıl dava da budur, okumusun bu şartların yaratılmasındaki rolü meselesidir. Bakın sayın Bayraktar ne kadar bunalımı ve umutsuzluğum, yüzülmek beklemiyiz, diyor. Okurumuzun anladığı anlamda yani halkın «değer yargıları» dediği şeyi «akılçılık» vaaz ve nasihatları ile veya onlara karşı zor kullanma yolları ile yoketme anlamında yüzyıl değil, dört yüzyıl uğraşsa gene de muvaffak olamayacaktır. Ayan, Imam-Hatip okulunun halkın etkilediği halde kendisinin etkiliyememesinin nedenlerini anlamak zorundadır ve bunda kabahati halkın «kafa» sindaki «değer yargıları» na yüklemek kendini halkın çikaranaç. Mesele, halkın «kafa» sindaki «değer yargıları» ile aydının «kafa» sindaki «değer yargıları» çatışması şeklinde anlaşıldıça aydın hep sayın Bayraktar'ın o kadar yürekten yakındı olumsuz sonuca ve umutsuzluğa varacaktır. Onun her şeyden önce, Yaban romanı kahrananının rolünden çıkmasının geektir. Topluma, Imam-Hatip okullundan daha lüzmeli olduğunu söylem ile, iş ile işbat etmesi geektir; buna da örgütlü tekbaşına, sadece soyut akılçılığa tapan bir aydın kişi sıfatıyla yapamaz, çünkü böyle bir kişi toplumda bir anomalidir.

Burada belki yeri yok ama, bir noktayı da kaydetmek isterim: halkın iradesinin kendini ağzası, şandarmasız serbestçe ifade etmesi şartı kendisinden gercelleşse bile korkarım ki yeterli deildir; devrimci bir kadronun ondan etkilenmesi gibi sadece pasif olmayı, aynı zamanda aktif de olacak olan bir rolü olması gerekir, sanırınum.

En sona biraktığım ve Dino'nun eleştirmesinin asıl konusu olmayan nokta Gandhi ile ilgili olmalıdır. Hele bu noktada kendimi ona büsbütün yanlış anlatmışım. Kısaca söyleyiyorum: ne Gandhi'yi Türk aydınna, Atatürk'e üstün bir örnek olarak gösterdim, ne de Hint kültürünü sadece o gerçekleştirdi, dedim. Ancak ileri aydınlar geçmiş bir yıldız gibi akup geçen bir Atatürk mucizesine bel bağlayarak bir Mesihbeklerlige (Messianisme)’e bel bağlamasını öğütlüce günde de değil. Türk aydın, Atatürk'süz olduğu zamanların kendine yüklettigi öuevi daha başka ne gibi yollarla başarabileceğini enkonu düşünmesi gerektiğini hatırlatmak için o misal verdim.

Grevlerin durdurulması

Atas Rafinerisi İşçileri Sendikası tarafından verilen grev kararı, hükümete durduruldu. İkinci de fadır ki hükümet, Mersin Rafinerisinde grevi durdurma kararı alıyor. Birincisinde de, hükümetlerin grevi durdurmak için dayandıkları gereğe «milli güvenlik» düşüncesi iddir.

Gerçekte milli güvenliğin gerektirdiği hallerde hükümetlerin grevleri durdurabilmek yetkisini ve bu yetkiyi kullanıp kullanmamın takdirin de hükümete ait olmasına esas bakımından kimse itiraz edemez. Bununla beraber, ilk Atas grevinde, sonra demiryolları grevinde olduğu gibi, bu sonuncu grevde de hükümetin gereğe olarak «milli güvenlik» ilkesi sürmesi, hükümetlerin kânnula kendilerine tanınmış olan yetkiyi yerinde kullanmadıkları ni göstermektedir. Amerika Birleşik Devletlerinden Yunanistan'a Hollandadan Aden'e kadar dünyaının birçok yerlerinde demiryollarında, rafineride daima grevler rastlanmaktadır. Bu grevler aylara sürediği ve hayatı tamamen felce uğratığı halde milli güvenlik düşüncesi ile grevleri durdurduğu ender rastlanan bir olaydır. Üstelik grevler yüzünden bu ülkelerden hiçbirinin «milli güvenlik» de tehlkiye girmez degildir.

Denebilir ki, Türkiye için bir Kıbrıs meselesi vardır, ve bu mesele «milli güvenlik» ile ilgilidir. Aslına bakarsanız Kıbrıs meselesi yalnız bizim için değil, Yunanistan için de vardır. Fakat Yunanistan bu gerekçe ile grevleri durdurma yoluna gitmemektedir. Kaldı ki, Kıbrıs doyalısına Türkiye herhangi bir harekete geçtiği takdirde Türk işçisinin greve dehal son vererek işleri başına döneceklerini memleketi yönetenlerin herkesten iyi bilmeleri gereklidir.

Grevleri durdurmak için hükümetlerin sık sık «milli güvenlik» gereçnesine dayanmalarının asıl zararı, memleketin milli güvenliğinin her grev bareketinde kolayca tehlkiye girebilecek nitelikte olduğu hususunda yaratılabileceği şüphedir. Yukarıda belirttiğim gibi diğer memleketlerin milli güvenliklerin herhangi bir grev sebebi ile tehlkiye gitme, misken Türkmenin milli güvenliğinin tehlkiye gireceğine hükmetler kabulü bu bakımından son derece tehlkilidir. Genel olarak grevlerin milli güvenliği sarsacak hale gelebilmesi için, bunların uygulanması ve uzun süre devam etmesi şarttır. Ancak bundan sonra da grevlerin milli güvenliği sarsılabileceği her türlü olumsuz sonuca ve umutsuzluğa varacaktır. Onun her şeyden önce, Yaban romanı kahrananının rolünden çıkmasının geektir. Topluma, Imam-Hatip okullundan daha lüzmeli olduğunu söylem ile, iş ile işbat etmesi geektir; buna da örgütlü tekbaşına, sadece soyut akılçılığa tapan bir aydın kişi sıfatıyla yapamaz, çünkü böyle bir kişi toplumda bir anomalidir.

Burada belki yeri yok ama, bir noktayı da kaydetmek isterim: halkın iradesinin kendini ağzası, şandarmasız serbestçe ifade etmesi şartı kendisinden gercelleşse bile korkarım ki yeterli deildir; devrimci bir kadronun ondan etkilenmesi gibi sadece pasif olmayı, aynı zamanda aktif de olacak olan bir rolü olması gerekir, sanırınum.

En sona biraktığım ve Dino'nun eleştirmesinin asıl konusu olmayan nokta Gandhi ile ilgili olmalıdır. Hele bu noktada kendimi ona büsbütün yanlış anlatmışım. Kısaca söyleyiyorum: ne Gandhi'yi Türk aydınna, Atatürk'e üstün bir örnek olarak gösterdim, ne de Hint kültürünü sadece o gerçekleştirdi, dedim. Ancak ileri aydınlar geçmiş bir yıldız gibi akup geçen bir Atatürk mucizesine bel bağlayarak bir Mesihbeklerlige (Messianisme)’e bel bağlamasını öğütlüce günde de değil. Türk aydın, Atatürk'süz olduğu zamanların kendine yüklettigi öuevi daha başka ne gibi yollarla başarabileceğini enkonu düşünmesi gerektiğini hatırlatmak için o misal verdim.

SENDİKALAR ve MİLLİLEŞTİRME

Son zamanlara kadar Türkiye'de ileri bir sendikacılık anlayışı bulunduğunu söylemek mümkün değil. Gerçekte sendikaların çoğu dün olduğu gibi bugün de işçiler işverenler ya da devlet arasında aracı bir kadronun elinde bulunmaktadır. Bunlar sendikaları, işçilerden aldırları ücret karşılığında, işçileri ücret zamını sağlama çalısan «teknik bir büro» olarak görmektedirler.

İşçilerin içinde bulundukları yaşama ve çalışma şartlarının memleketinin tüm şartlarını, dan ileri gelip gelmediğini, işçi sınıfının kurtuluş yollarının neler olduğunu ve metodlarını, kapitalizmin geçmişteki ve bugünkü durumunu ve buna benzer birçok sosyal ve ekonomik meselelerini ne düşünmektedirler, ne de bu sorulara cevap verebilecek kudrettedirler.

TürkİYE'de çalışan işçilerin ve sendikaların coğunuşunu temsil eden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu bile işçi meselelerinin diğer sosyal ve ekonomik meselelerle ilişkileri üzerinde gerekliliği gibi durmaz ve bunları bulanacak çözüm yollarının işçi meselelerini de çizeceğini dikkatle düşünmüştür.

Sebepler ne olursa olsun, bu tutum, işçi meselelerinin çözümleri yolunda faydalı olmak nr. teliğini yavaş yavaş kaybetmeye başlamıştır.

TürkİYE İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve ona bağlı sendikaları karşı işçiler arasında başlayan «başkaldırma» hareketlerinin sebebi bu noktada aramak gerektir. Gerçekte Türk İş, bazı yöneticilerinin özel olarak görüşlerini bellâ olmalarına rağmen bir işçi örgütü olarak uluslararası meselelerde bellâ görüşlere sahip olma, gibi gibi, fesbit ve İlân ettiği görüşlerin de gerçekleşmesi için tam bir mücadeleye girişmiş değildir.

Aynı fenkidi Türk-İş'e bağlı sendikaların bir çoğu için yapmak mümkün değildir. Bugün herkesçe anlaşılmıştır ki, işçinin kalkınması ancak memleketin kalkınması ile mümkün değildir. Bu da Türkmen ekonomik bağımsızlığı kavuşturması ile mümkün değildir. Başka ülkelerin hele geri kalmış ülkelerin işçi sınıfı, memleketlerinin politik ve ekonomik bağımsızlığı için mücadele ederken, bize sendikalar bu mücadeleye gerekliliği ölçüde kalkınmamak, hattâ kendilerini bu mücadelede歧inda bırakmaktadır. Tecrübler göstermiştir ki, ulusal bağımsızlık ekonomik ve politik kurtuluş mücadelelerine katılmayan bir işçi sınıfının bu mücadelelerde sonunda edilen sonuçlardan fâlî olarak payını alamamak ve söz sahibi olamamaktadır. Başka bir deyisle bu çeşit bir hareketsizlik içinde bulunan bir işçi sınıfı sosyal mücadelelerdeki önçüllüğünü kaybetmektedir.

Sosyal adalet, toplu sözleşme ve grev hakkı, toplantı ve gösteri özgürlüğü gibi politik hak ve hürriyetler uğruna TürkİYE'de sendikaların geçmişte yürüttükleri mücadele pek parlak olmuştur. Memleketin ileri kuvvetleri bu hakların Anayasaya alınmasında mücadele etmemiştir. Belki bugün sendikalar toplu sözleşme ve grev hakkından yoksun bulunacaklardır. Nitekim, zamanın hükümetlerine grev hakkı istemedikleri yolda telgraf çeken sendikaların bile cıktı unutulmuşlardır.

Bu duruma göre, işçi sendikalarının ve sendika yöneticilerinin sosyal meseleler karşısında daha etrafı ve sistemli bir mücadeleye girişmelerinin zorunluluğu kendiliğinden anlaşılmaktadır.

Buna rağmen sendikalar, kendilerini bu sosyal mücadeledeki dışına atmak isteyenlerin telkinlerine, onlara toplum içindeki gerçek yerlerini göstermeye çalışanların favsiyelerinden daha çok itibar etmektedirler.

Bugün sendika yöneticilerinin çoğu sendikaların ancak kapitalizmle var elâbileceğini sanmaktadır, ve bu sebeple kapitalist olmayan bir kalkınma yolu işçi mücadele etmemektedirler. Hattâ kapitalist olmayan bir düzenin herseyden önce sendikaları ortadan kaldıracağına ya da sendikaları

rin rolünün hiç inceğini ileri sürenler biliyorlar.

Bu gidiş, işçiler arasında ve sendika yöneticilerinin bir kısmında hoşnutsuzluk yaratmağa başlamıştır. Milli Sendika olarak tanınan güçlü sendikalardan ayrılan işçilerin sayısı giderek artmaktadır. Örneğin bir zamanlar memleketimizin bütün petrol işçilerini bünyesinde toplayan Türkiye Petrol Kimya ve Atomsu İşçileri sendikasının atom işçi bir tek üyesi kalmamış, Kocaeli bölgesinde petrol endüstrisinde çalışan işçilerin çoğu bu sendikadan ayrılmış ve son olarak Batıda 2 bin yakın petrol işçi bu sendikanın üyeliğinden çekilmişlerdir. Örgütlenmedeki bu parçalanmaların kabahatini sendika yöneticileri kendilerinde ve yanlış tutumlarında arayacak yerde, tutumlarının günahını başka sebeplerle bağlamayı daha kolay bir çözüm şekli olarak görülmektedir.

Şimdî petrol işçileri yurdun çeşitli bölgelerinde ayrı ayrı sendikalar halinde yeniden örgütlenmeye ve bir federasyon etrafında toplanmayı bununmaktadır. Bu sendikaların ve ona, onun kurdukları federasyonun bugün için kuvvetli bir işi örgütü olduları söylemenem. Bunlar yeni olduklarıdan malî yönden zayıflırlar. Fakat buna karşılık bu yeni sendikaların ve federasyonun «fikir ve mücadele ruhu bakımından» kuvvetli oldukları söylemek mümkündür.

Nitekim bir yandan Türkiye Petrol İşçileri Federasyonu ve Türk-İş dışındaki bazı sendikaların kurdukları Dayanışma Konseyi, petrollerimizin millîleştirilmesi yolunda bir kampanya açmış, böylece ulusal ve ekonomik meselelerde öncülük eylemlemiştir.

Bugün Türkiye ekonomik bağımsızlık ve ulusal kurtuluş savası ligindedir. Bu savasa kazanmadan ne işin, ne kılınan, ne de esnaf, memur ve halkın yaşama ve çalışma şartlarını düzeltmek mümkün değildir. Bu savasta en çok ezilenlerin, yanı çalışanların en başta olması gerekmektedir. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu kendisine karşı kurulan işçi sendikaları Dayanışma Konseyinden daha güçlü olduğu gibi, Türk-İş'e bağlı sendikalar da tek tek güçlü örgütlerdir. Üye bakımından da Türk-İş ve ona bağlı sendikalar elbette Türk İşçisinin coğunuşunu temsil etmektedirler. Bu duruma göre, sosyal mücadelelerin bayraktarlığını Türk-İş ve ona bağlı sendikaların yapmasından daha tabii bir şeysi düşünülemez. Fakat olaylar maalesef bunun aksını göstermektedir. Petrolün millîleştirilmesi bugün Türkmen ekonomik ve politik bağımsızlığı kavuşturması için 1 numaralı problemi haline gelmiştir. Millîleştirme savasının kazanılmasında en büyük rol, elbette petrol endüstrisinde söz sahibi olmasının gereken ve millî sendika olan Petrol-İş'e onun bağlı bulunduğu Türk-İş'e düşmektedir.

Hal böyle iken, bu mücadelede Türkiye Petrol İşçileri sendikaları Federasyonu ve Türkiye İşçi Sendikaları Dayanışma Konseyi son bir bitti ile kalmış, böylece kendilerine büyük bir itibar sağlamışlardır.

Türk-İş ve ona bağlı sendikalar için Türk İşçi sınıfının bütünlüğünü kurtarmak ve sosyal mücadelede işçi sınıfının öncülüğünü sağlamak imkanları tamamen ortadan kaldırılmıştır. Nitekim Türk-İş idare heyetine görevli bazı sendikalar Türk-İş idare heyetinin toplantısını sağlıyorlardı. Bu toplantının ağırlık merkezi herhalde Türk-İş'in çeşitli sosyal meselelerdeki rolünden kaynaklanmaktadır. İşçilerin kargasındaki tutumunun testili olacaktır.

Öyle umulur ki, Türk-İş ve ona bağlı sendikalar daha vakti varken gerekli tedbirleri alarak işçi sınıfının istek ve emellerine daha uygun bir politikayı testil etmeyi ve işçi sınıfının sosyal mücadelelerdeki öncülüğün geçirmeyi başracaklardır.

Buna rağmen sendikaların dışına atılmış işçilerin öncülüğünden ötürü sendikaların işçileri karşı koymak istemektedirler. Bu sendikaların kendi mevkilerini koruyabilmek için rakip sendikalara karşı gerekçinde hukümetlerle işbirliği yapmakla hiçbir sakince görmemektedirler.

Bu tutum, sendikaları gittigçe parçalamakta ve işçilerin örgütlenmesi bir türlü gerçekleştirilemeyecek.

Adil Aşıcıoğlu

renler stoklarını artırmakta, malzemelerin büyük bir kısmını başkalaşırma devrederek bunların grev sırasında sürümlenmesini garanti altına almaktadır. Böylece grev, işverenlere karşı ekonomik bir baskı aracı olmaktadır. Hükümetin grevleri durdurma kararları karşısında işçilerin tepkilerinin farklı olmaktadır. Atas İşçileri Sendikası hukümetin grevi durdurma kararına karşı Danıştaya başvurmuş bulunmaktadır.

Şimdî Atas İşçileri Sendikası hukümetin grevi durdurma kararına karşı Danıştaya başvurmuş bulunmaktadır.

Atas İşçileri Sendikası hukümetin grevi durdurma kararını doğrudan tekrarlı olarak Atas İşçileri Sendikası'na istedikleri grevi Hükümet kararı ile durdurulduğu bir surada, Petrol-İş Batıda greve gitmek istedikleri zaman da diğer sendikaların aynı yola sapıldığı bilinmektedir. Bugün her iki sendika yine aynı durumlarla karşı karşıyadır. Yanlı Atas İşçileri Sendikası'nın grevi Hükümet kararı ile durdurulduğu bir surada, Petrol-İş Sendikası, Türkiye Petrolleri A.O na karşı grev kararı almağa hazırlanmaktadır. Tabiatille, şu surada Petrol-İş Sendikası'nın alacağı grev kararına da aynı şekilde ugara-

yacak, yanı Hükümet tarafından durdurulacaktır. Bu durum, sendikalar arasındaki rekabeti artırmanın amacının ve mücadele yollarının aynı olduğunu göstermektedir. Buna rağmen bazı sendikalar bu gerçeklerini bir yana bırakarak sendikaların başında kalabilmek için işçi hareketinin birliğini bozmaktır.

Bu sendikalar kendi mevkilerini koruyabilmek için rakip sendikalara karşı gerekçinde hukümetlerle işbirliği yapmakla hiçbir sakince görmemektedirler.

Bu tutum, sendikaları gittigçe parçalamakta ve işçilerin örgütlenmesi bir türlü gerçekleştirilemeyecek.

hepsi de kabul edilmiştir. Belli başlı etki alanı olarak seçilen eğitim dalları söyle saptanmıştır:

1. Öğretmen yetiştirmesi
2. Mesleki eğitim
3. Araştırma, ölçme ve istatistik
4. Audovisual araçlar
5. Eğitim malzemeleri hazırlama
6. Ticaret Öğretimi
7. Beslenme ve eğitim hizmetleri
8. Halk eğitimi
9. Eğitim radyosu
10. Yabancı dil öğretimi

Bu projeler için personel yetiştirmeye iş tamamen AID misyonuna verilmiş bir görev ve haktır. Kimlerin gideceği onlar seçer, onlar tarafından Ankara'da açılmış bulunan Georgetown lisans okulu 8 - 10 aylik kurslardan geçirilecek İngilizce öğrendikleri farzedilerek, Amerikaya yollanır. Bu kurslarda öğretmenlik yapan Türk personel, Amerikanofiller arasından ayrılır, yabancı personelin bir kısmı, buradaki Amerikan subay ve erlerinin eşleri arasından seçilir. Kursların neyi ne derece nasıl öğrettiğini denetlemeye yetkisi yoktu. Kurslarda İngilizce bilgisyle birlikte, Amerikaya karşı semantik tavır sahibi olup olmamak da dikkate alınır.

Kurslardan geçirilen kimseler, State Department'ta tasvip edilip gönderilen programlar çerçevesinde bir Amerikan üniversitesinde yetişmeye läbi tutulurdu. Dünüşlerinde, bol miktarda ev malzemesi ile yurda giren bu kimselerin nerde istihdam colleceğinin tayininde AID misyonu başlıca söz sahibi olurdu. İstilenen yere istenilen birisinin tayin edilmeyişi üzerine hemen para yardımının kesileceği tehdidi ile karşılaşmak daima mümkündü.

EGİTİM FANTEZİLERİ

Bu plan çerçevesinden 7-8 yıl içinde Türkiye'den, çeşitli resmi kurum ve bakanlık merkez ve taraş örgütlerinden Amerika'ya gönderilen Türk personelinin kesin sayısı bilinemekle birlikte, 2 binden fazla olduğu hesaplanmaktadır. Her bursiyere karşılık paralarдан, İngilizce öğrenimi ve diğer hazırlıklar

İçin 6000 TL harcandığı söylenmektedir. Bu surette, yalnız milli eğitim kadrolarından 500 den fazla idarecinin Amerika'yi ziyaret etmesi sağlanmıştır. Yetişirilen bu personelin Türkiye'deki görevleriyle birlikte alacakları para konusunda da AID misyonu müdafahalere bulunur. Meselâ bu projeler içinde kurulmuş bulunan, «Kitap Hazırlama Merkezi»nde, 16 sayfalık bir çocuk masalının 25 bin lira telif ücretine mal olduğu ispat edilmiştir. Görevlendirildikleri yerlerde çok kere, toplu halde

çalıştırılan ve başlarına bir Amerikalı uzman danışman verilen Türk personelinin ne iş yaptığı sormak, taahhütleri denetlemek uzun süre mümkün olmamıştır. Böyle bir teşebbüs halinde karşın AID Eğitim Misyonu çökmektedir.

Projelerin çok pahalı olması, projeyi yürütten Amerikalı danışman-uzmanın amaçlarındandır. Ek ödenekleri karşılık paralar fomundan verilen bu kuruluşlar ve projeler, kaynak kesildikten sonra felci bir duruma düşmektedir. Bundan

da su amaç gözetilmektedir: «Amerika'lılar varken her şey iyi gidiyor. Onlar ayrıldı, projeler vürümez hale geldi» denilmesi ve Amerika'lı uzmanız ve Amerikan parası olmasızın kendimizin hiç bir şey yapamayacağının verleşmesi. Şüphesiz bu, Amerikan hükümeti için, indirekt de olsa, en mükemmel bir siyasi ve kültürel propaganda metodu olmaktadır.

AID misyonuna hazırlanan 10 büyük proje içinde hiç bir ciddi sonuç vereni olmamıştır. Test ve Araştırma Bürosu adı altında kurulan merkez belki bu hükümetin dışında tutulabilecek tek örnekdir. Buza karşılık, öğretmen yetiştirmeye konusunda, kendi uzmanlarının da katıldıkları tavyışlere rağmen, köy esnafılarının geliştirilmesine yardım edilmemis, bunun verine «Deneme Öğretmen Okulları» adı altında bir israf ve amaçsızlık veri yaratılmıştır. Liselerin geliştirilmesi için hiç bir ciddi tedbir getirilmemiş, villaçra en seçkin öğretmenlerin toplandığı, malzemenin viyedigi «Deneme Liseleri» başarısız olmuş, 20 milyon liraya yalnız binası çakacak olan «Fen Lisesi» gibi bir proje yutturulmuştur. Halk eğitiminde, kendi deneylerimiz ve çalışmalarımız ihmal edilerek ve küçülmserenek «Toplum Kalkımı» adı altında, Hindistan için uydurulmuş bir fantezi resmen kabul ettirilmiştir. Teknik öğretimde, hemen hiç bir veni vol ve kurum gösterilmemiş gibi, nüveuçuların eğitilmesi için de bir yardımında bulunulmamıştır. Sadece,iks öreclilik okulu, arac geliştirme, filmçilik merkezleri gibi basit ve eğitim deðeri az projeler desteklenmiştir.

Ve sonuc olarak, istihsal artırıcı eğitim ilkelerinin uygulanması, metodlarının öğretilmesi verine, tüketici nesiller yetistiren, israf projelere dayalı bazı fantaziler

Türk eğitim sistemi bozuk bütçenin altından sıyrılacak, yabancılardan bilim ve tekniklerini, kendi istediği yerden ve yolla alıp, kendi ihtiyaçlarına uygulamasını da başaracaktır.

YENİ AJANS - 2356

TASARRUFLARINIZIN En iyi şartlarla DEĞERLENDİRİLMESİ İÇİN:

tek hedef:

Cumhurbaşkanlığı

TÜRKİYE

EMLAK & KREDİ

BANKASI

Nâzım Hikmet'le Bir Konuşma

Nâzım Hikmet'in şiirlerini Fransizceye çeviren genç şair Charles Dobzynski, 1958 yılında büyük şairle, sanat ve şiir konusunda bir soruşturma yapmıştır. Aşağıdaki yazı bu konuşmanın bazı bölümlerinin çevirisidir.

Dobzynski, Nâzım'a «öneş sa-nun durumu» konusunda ne düşündüğünü soruyor.

CEVAP: Benim için, 1958 yılının 1978 yılını da 2000 yılının öneşini aynı şevidir. See tarisme'in sanat bakımından tekniklerin en bütünlüğü olduğunu sanıyorum. Bundan ötürü; kendi anlayışım başkalarına zorla kabul etmeye çalışıyorum; bütünlük görüş noktalarının da varolabileceğini düşünüyorum, çünkü hakikat (hic bir zaman mutlak bir şeyle değil) ancak gelişmelerin birliği (ayrılıklı) içinde kavranabilir. Ne çesit olursa olsun, öncü bir anlayış belki bir öz ve bellî bir biçimde (form) dayanılarak tanınlanabilir.

Benim görüşümde uygun olan öneş anlayışa göre öz, yani muhtemel, verilmiş insan gerçekliğinin bir yansısıdır; bu benim için bir zorunlu taşımaktadır. Biçim ise kişilik ve şagıztır. Çünkü söyleyenin dosdoğru dile getirmek aynılığı gibi değil gündeşen aydınlığı gibi olmak söz konusudur.

SORU: Şiir, kimi zaman, insan gerçekliği ile dili (anlatımın) kisa ve şasmasızlığı arasındaki dengeyi kurmak konusunda en çok sorulan özel problemleri birlikte getirmektedir. BUNDAN DOLAYI, GERÇEKLIKLE KISAŞI ARASINDAKI DENGENİN SİZE MUTLAK BİR ESTETİK ZORUNLUK OLUP OLmadığını SORMAK İSTİYORUM. ZORUNLUKA BUNUN NEDENİNİ AÇIKLAR MISİNİZ?

CEVAP: Bir kere daha tekrarlıyorum: Ben başka şiir anlayışlarının varlığını kabul eden bir kimseyim; hitabeti dayanan şiir barok şiir, deneyimlere dayanan ya da güç tadına varılan şiir anlayışlarını reddetmem. Sanat değerini ve insanı değer taşıyan her se-

yi kabul ederim. Ama seçmek hakkım olduğuna göre bu hakkı kullanıp yalnız ve süslulerden ayrılmış bir anlatımı tercih ettiğimi söylemeliyim. Şiiri, içinden bir virgül çıkarılmışa yatkılacak bir yapı gibi kurmak gereklidir. Şiiri asıl söylemek istenen şeyle yani şiirin özü anlaşılabilecek biçimde kurmak doğrudur. Anlatım (İfade) alanında her imkâni kabul ederim. İçinde özü ve kökü taşıyan yalnız ve arı bir anlatımı nice tercili ettiğimi sörasızan, bu davranışın, belki de, geleneksel Diwan Edebiyatına, ve Doğumun düşündür dünayının soyutlamalarına ve sıkı dökünlüğün bir tepkiden doğduğunu söyleyebilirim.

SORU: Tercih ettiğiniz bir kelimeler ve temalar var mıdır?

CEVAP: Sadece edebiyata ya da resme özgü (has) bir dil olmadığı gibi özel bir takım tema ların da olmadığını inanyorum

Ben bütün kelimelerden ve bütün temalarlardan yanayım. Bu arada değişim istedigim bir başka problem var: bence, bir şiir söylemek istedigimi serbest nazırımla olduğu gibi şeşili ve kafiyeli misralarla da, gerektiği gibi dile getirebilir. Her şiir bağımsız bir bütündür. Demek ki, her şiir için bir şeşin şeşine uygun olan biçimini aramak ve bu biçimini şiirde uygulamak söz konusudur. Klasik ve folklorik biçimler ardarda uygun düşebilirler; ya da yeni biçimler yaratmak gereklidir. Sözde klasik, sonnet biçimini kullandığım zaman bu memleketimin edebiyatında kullanılan geleneksel bir biçim değildir; klasik sonnet'i taklit etmemeye ama gelenek içinde yeni bir biçim yaratmağa çalışırım. Öz ile biçim arasında bir birlik olduğu belli olmalıdır ama

öz ile biçim arasında karışıklık bir etki de vardır. Önceliği olan özdür, ne var ki biçimin öz üzerindeki etkisi de inkâr edilemez.

SORU: Genç Şairlere Mektuplar nizda öz ile biçim arasındaki dilleylektik ilişkiden söz etmiştiniz. Hatta «Her öz, kendine özgü (has) biçim bulmalıdır. Biçim, özü bir ipek corabın saydamlığıyla göstermeli ve ona bir ipek corap gibi yapışmalıdır», dediğiniz hafta konuşuyorum. Ama, demin yurdumda, yani Türkiye'de her çağda, ulusa ve halkla birlikte gelişen, öz ettiğim zaman, sadece Grek ya da Rönesans kültürünü değil, As-

yasının Afrika'nın ve Amerika'nın kültürlerini de kastediyorum. Bir batılı olarak batı kültüründen, yurdumun kültürünün gelişmesine etkili olmadan seviniyorum ama buna karşılık, yurdumun kültürünü ve bütün Doğu kültürlerinin insanlığın manevi mirası (Batının de içinde olsam) zenginleştirilmiş olmasının gurur duyuyorum.

Çeviren: S. Hillav

İNSAN MANZARALARINDAN

Öküzlerimin boynuzlarında aydınlanırken ortalık
Toprağı sürüyorum sabırlı bir kibirle
Çiplak ayaklarımda toprak nemli ve ılık
Demir dövüyorum öğle sığlığında, kırmızı boyanıyor
karantik

Renklerin en güzel yesil,
Zeytin devşiriyorum ikindi üstü
Elim yüzüm, üstüm başım ılık
Ve akşamleyin diz boyu girip sulara
Çekiyorum ağları sulardan
Yıldızlarla balıklar karmakarışık.

Beni mesgul etme gülüm
Seni sevmekle mesgulüm
Benden sorular oldu dünyanın hali artık
Aydınlık ve karanlık.

Nâzım Hikmet

METİN ELOĞLU'NUN YENİ ŞİİR KİTABI

«Düdüklü Tencere» (1951), «Sultan Palamut» (1957) ve «Odun» (1959) adlı şiir kitaplarıyla ün kazanan Metin Eloğlu, beşinci kitabı yayınladı. Toplumsal hıvı ve kendine özgü lirizmi ile ülkemizi etkileşen değerli sanatçının «Türkiye'nin Adresi» adlı beşinci kitabı 1961'de yayınlanan «Horozdan Korkan Oğlan» da yer alan şiirlerde görülen yeni bir dil arayış çabası göze çarpıyor. Kitapta aldığımız bir şiri okurlarına sunuyoruz:

VI

Usulcacaş suyun bahçı insanlamasında
İlk tırklının gözkapaksızlığı o
Darahr kum saatının lokman süzgili
Olır sinekler etlene etlene gizlin
Ancak su fitili tutuşuncas havuzum dibî işir dediler
Oysa ne kırılcılm ne fitili ne de havuzum dibî.
Bir ilü sölén iştütüm sultan Mahmud'un camına benzettiller
Dai içeri yüzüne fesleğenler çarpa çarpa
Dolas bir yanık tencere kokusunu paçanda tekir kediller
Ve ipsişik çayı çok üfledim diye örseleme kendini
Döneri ettiğinde kapısı örtünük bir ulu deniz tıkla bön
Toyluguna sıçınır bir yalancıtan sokakları tıskı
Sor o zom köşkü aksamlıların söyleşin çengelli tıgneçiller.
-Dilini koparırlar adamın billah Yemen'de olsa
Ve bir avuç çimi çayırlayan sözde yeniceriler
Yani Türkiye'yi bulmak kolay, Türkiye avucunun içi
Ama gerçek yerini kimsele belletmeyeceksin
Adama gülerler valla

**NÂZIM HİKMETİN
HAPİSHANEDEN
BİR KADINA
MEKTUPLARI**

**BU KADIN
KİMDİ?
BU MEKTUPLARA
NE VARDI?**

**BÜTÜN TÜRKİYE
BU SORULARIN CEVABINI
AKİS'DE BULACAK**

YON - 067

SOSYALİST DÜNYA GÖRÜŞÜ

HENRI LEFEBVRE

- Bu kitapta dialektik maddeciğin ekonomi, sosyal yapı, insan, tarih, ahlak, metot tezleri yetkilili bir kalemlie bilimsel bir şe-kilde zergilenmiştir.
- Bu kitapta yabancılaşma duru bir görünüş altında açıklanmıştır.
- Bu kitapta sosyalist dünya görüşünün, yılları ve fertleri aşarak bir çağda mal olan 1960'lı 70'li yüzyılın hali de anlatılmıştır.

FİYATI: 5 LIRA

HÜR YAYINEVİ

BEYAZIT, BEYAZ SARAY KİTAP ÇARŞISI - İSTANBUL

(YON - 064)

STOP

kendi
petrolünü
kullan

TÜSTAV
TÜRKİYE PETROLLERİ A.Ş.

SAYAN REKLAM